

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
ВИВЧЕННЯ СТАНУ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ
СТУДЕНТІВ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗУІ ІМ. Ф.
РАКОЦІ II

Товт Ніколетта Федорівна

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: 013 Початкова освіта

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 7 /27 жовтня 2020 року

Науковий керівник:

Орос Ільдико Імрїївна
кандидат педагогічних наук, доцент

Консультант:

Поллої Каталін Дезидерівна
старший викладач

Завідувач кафедрою:

Біда Олена Анатоліївна,
доктор педагогічних наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 2021

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра педагогіки та психології

Кваліфікаційна робота

**ВИВЧЕННЯ СТАНУ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ
СТУДЕНТІВ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗУІ ІМ. Ф.
РАКОЦІ II**

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконала: студентка IV-го курсу

Товт Ніколетта Федорівна

Освітня програма: 013 Початкова освіта

Науковий керівник: **Орос Ільдико Імрїївна**

кандидат педагогічних наук, доцент

Консультант: **Поллої Каталін Дезидерівна**

старший викладач

Рецензент: **Депчинська Іветта Аттілівна**

кандидат педагогічних наук, доцент

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

A II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA TANÍTÓ ÉS ÓVODAPEDAGÓGUS SZAKOS HALLGATÓINAK IDENTITÁSVIZSGÁLATA

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Tóth Nikolett

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 013 Tanító

Témavezető: Orosz Ildikó

a pedagógiai tudományok kandidátusa, docens

Konzulens tanár: Pallay Katalin

adjunktus

Recenzens: Depcsinszka Ivett

a pedagógia tudományok kandidátusa, docens

ЗМІСТ

Вступ.....	6
I. Ідентичність	8
1.1. Що означає ідентичність?	8
1.2. Національна ідентичність?	9
1.3. Ідентичність меншини	10
1.3.1. Акультурація.....	12
1.3.2. Структурна асиміляція.....	12
1.3.3. Подружня асиміляція	13
1.3.4. Ідентифікаційна асиміляція.....	13
1.3.5. Асиміляція ставлення та поведінки	13
1.3.6. Цивільна асиміляція	14
1.4. Становлення більшості	14
1.5. Інтеграція	14
1.6. Ідентичність розривання шлюбу	16
II. Попередні тести на ідентичність на Закарпатті.....	18
2.1. Дослідження Мозаїка.....	18
2.2. Дослідження Генезис	20
III. Методологічне підґрунтя дослідження	22
3.1. Методи дослідження	22
3.2. Інструмент дослідження	22
3.3. Питання дослідження, гіпотези	23
IV. Вивчення стану національної самосвідомості студентів дошкільної та початкової освіти ЗУІ ім. Ф. Ракоці II.....	24
4.1. Соціодемографічна характеристика студентів.....	24
4.2. Прихильність студентів до своєї батьківщини та почуття себе угорцем	31
Висновок.....	40
Резюме	42
Список використаної літератури.....	44

Tartalom

BEVEZETÉS	6
I. Identitás	8
1.1. Mi az identitás?.....	8
1.2. Nemzeti identitás.	9
1.3. Kisebbségi identitás.....	10
1.3.1. Akkulturáció	12
1.3.2. Strukturális asszimiláció.....	12
1.3.3. Maritális asszimiláció	13
1.3.4. Identifikációs asszimiláció	13
1.3.5. Attitűd és viselkedés elfogadási asszimiláció.....	13
1.3.6. Civil asszimiláció	14
1.4. Többségivé válás	14
1.5. Integráció	14
1.6. Vallási identitás	16
II. Korábbi identitásvizsgálatok Kárpátalján.....	18
2.1. MOZAIK	18
2.2. GeneZYs.....	20
III. A kutatás módszertani háttere	22
3.1. Kutatási minta, módszerek	22
3.2. Kutatási eszköz.....	22
3.3. Kutatási kérdések, hipotézisek	23
IV.A II. RF KMF tanítói és óvodapedagógia szakos hallgatóinak identitásvizsgálata.....	24
4.1. A hallgatók szociodemográfiai jellemzése	24
4.2. A hallgatók szülőföld iránti elköteleződése és magyarságtudata	31
ÖSSZEGZÉS.....	40
PE3IOME	42
FELHASZNÁLT IRODALOM	44

BEVEZETÉS

A szakdolgozat témája a *II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanítói és óvodapedagógia szakos hallgatóinak identitásvizsgálata*. A kutatásban meg szeretnénk vizsgálni, hogy a Kárpátalján élő kisebbségi értelmiségi magyarok, milyen jövőbeli tervekkel és célokkal rendelkeznek. A magyar nemzeti identitás és szülőföld iránti elkötelezettség azért fontos e tekintetben, mert sok ember dönt úgy, hogy Magyarországon, illetve külföldön folytatja életét. Ezért fontos szempont, hogy a friss diplomás pedagógusaink itthon helyezkedjenek el, szülőföldjükön. A szakirodalmi áttekintésben bemutatjuk a kisebbségben élőkre való beolvadási hatásokat. Ezt követően kitérünk a többségivé válás fogalmára is és végül az integrációra. Ezek befolyásolják a kisebbségben élő személy identitásának kialakulását. A kutatásunkba betekintést nyerhet az olvasó a nemzeti identitás fontosságába a kisebbségben élők problémáiba is, mely alappillére a téma feldolgozásának. A vallás, mint az identitást kialakító és formáló tényezőt szintén kiemelnénk, hiszen a hit befolyásolja az emberi értékeket és az identitástudat kialakulásához vezet. Végül olyan korábbi kárpátaljai kutatási eredményeket dolgoztunk fel, amelyek szintén foglalkoztak a nemzeti kisebbségben élő magyar fiatalok identitásvizsgálatával. Fontos elemnek tekinthető a feldolgozás ezen része annak érdekében, hogy empirikus kutatásunkat megalapozzuk.

A kutatást kérdőíves módszerrel végeztük a nappali és levelezői tagozatos óvodapedagógus és tanítói szakos hallgatókkal. Kutatásunkban alap- és mesterképzésben lévő hallgatókat is megkérdeztünk. Felmértük, hogy a tanító és óvodapedagógia szakos hallgatóknak mik a jövőbeli terveik, hol szeretnének továbbtanulni, és hol szeretnének letelepedni. Három hipotézist állítottunk fel. Az első hipotézisben kutatási eredmények alapján feltételezzük, hogy a kárpátaljaiak magyarságtudatában jóval fontosabbak a kulturális értékek megléte a magyar állampolgárságnál. Nem attól magyar az ember, hogy állampolgársággal rendelkezik, hanem, hogy milyen nemzetiségűnek vallja magát. Úgy véljük, hogy mindezt szokások és kulturális értékek megőrzése egyaránt befolyásolja. A második hipotézist szintén korábbi kutatások eredményei alapján fogalmaztuk meg. Feltételezzük, hogy a hallgatók többsége kárpátaljai identitástudattal rendelkezik. Mivel Kárpátaljáról beszélünk, így az itt élők egy szoros közösséget alkotnak, és feltehetőleg erős nemzeti identitástudattal rendelkeznek. A harmadik hipotézisben pedig kutatási eredmények alapján azt feltételezzük, hogy a vallásosság és a szülőföld iránti elköteleződés kapcsolatban

áll egymással. Szoros összefüggésben állnak és befolyásolják az egyént letelepedés szempontjából.

A szakdolgozat négy nagyobb fejezetből tevődik össze. Az első fejezetben az identitást vesszük górcső alá. Kifejtjük, hogy mi a nemzeti identitás, mi a kisebbségi identitás, mi az asszimiláció folyamata. Feltártuk, hogy hogyan történik a kisebbségek többségivé válása és mi jelenti az integrációt. Végül a vallási identitásra is hangsúlyt fektetünk. A második fejezet olyan korábban elvégzett kárpátaljai kutatásokat mutat be, amelyek szintén kitértek az identitás vizsgálatára. Ezek közé sorolható a MOZAIK vagy a GENEZYS kutatás.

A harmadik fejezet az empirikus kutatás módszertani fejezetét mutatja be. Itt ismertetjük a kutatási mintánkat, a módszereket, továbbá a kutatási kérdéseket és a hipotéziseket.

A negyedik fejezet a kutatási eredményekről és hipotéziseink teszteléséről számol be.

I. Identitás

1.1. Mi az identitás?

Az identitás egy kölcsönszó, latin eredetű. Jelentése szerint: azonosságtudat vagy önazonosság (Csepeli 2003:516). Az identitás kialakulása és formálódása egy életen át tartó hosszú folyamat. Az identitásnak nincs egy egységes definíciója és nem rendelkezik pontos határokkal. Az identitás, más szóval azonosságtudat által válnak megkülönböztethetővé egyes társadalmi csoportok. Hiszen az identitás kialakulása során különböző értékeket vesznek fel és alakítanak ki önmagukban az emberek. Az azonosságtudat leginkább abban segít, hogy az egyén megtalálja a helyét a társadalomban. S ezenfelül arra szolgál, hogy bizonyos kisebbségek vagy veszélyeztetettségben élő csoportok óvják és biztosítsák vagy megerősítsék fennmaradásukat. Csepeli György (2001) meglátásai szerint az ilyen közösségek diszkrimináció esetén még erősebbé válnak és összefogásra kényszeríti őket. Természetesen ez függ a diszkrimináció természetétől. Hogyan és meddig lép fel és milyen téren az elnyomás, vagy a negatív megkülönböztetés (Csepeli, 2001).

Henry Ibsen Peer Gynt egy metaforát használ az identitás kifejezésére. Egy hagymát és annak különböző rétegeit. Mint ahogy a hagyma rétegei úgy az ember élete során szerzett élményeit és tapasztalatait mutatja be. Ezek hatást gyakorolnak és befolyásolják az egyén hova való tartozás élményét. Végso soron az azonosságtudatot/identitást fejleszti ki. „Az identitás a másokkal folytatott interakciók során fejlődik, és önmagunk megismerésének és elismertté válásának a mintájából vezethető le. A személyes identitásnak tehát mindig van egy társadalmi dimenziója is” (Palkó, 2011, 14.old). Az identitás segítségével által meghatározzuk, hogy kik vagyunk, milyen nyelven kívánunk beszélni. Korunkat és nemünket befolyásolja. Továbbá etnikai, vallási és társadalmi státusz szimbóluma is van. Mindez már gyermekkorunkban elkezdődik és fokozatosan alakul a környezet által. Az énkép alapvető része (Palkó, 2011).

Erikson fejlődési modellje (Erikson, 1991) szerint a személyes identitás a serdülőkor által fejlődik leginkább. Mindez rengeteg konfliktushelyzettel jár. Ha ez a szakasz beteljesedik, akkor alakulhat ki az önbizalom és a kompetencia. Az emberek bizonyos koncentrikus körökben élnek. Ezek meghatározzák :

- Az egyén öntudatát
- Az egyén kötődését
- Az egyén sztereotípiáit
- Az egyén kultúráját

Ezek a koncentrikus körök három nagy csoportra oszthatók:

1. **A család:** A legszűkebb kategória. Tőlük származnak alapvető értékeink, kötődésmintáink és azonosságtudatunk.
2. **Baráti, lakókörnyezeti, munkahelyi közösség:** Ezek leginkább saját döntéseink és választásaink által alakulnak ki.
3. **Ország, nyelv, nép, rassz:** Ebbe az egyén beleszületik. Mindezek rendelkeznek előnyökkel, hátrányokkal. Ezen felül van történelemme és már egy kialakult értékrendszere is.

Az identitásnak több típusa is van. Most ezek közül kettőt szeretnék kiemelni. (Ericson, 1991).

1.2. Nemzeti identitás.

A nemzeti identitás nem egy egyedülálló fogalom, így magát a nemzetet szeretném definiálni. Nemzet: Kétféle felfogásban használt politikai fogalom: 1. olyan közösség, amelyet a tartós együttélés, a közös történelmi múlt mellett a területi, gazdasági, nyelvi kulturális egység és a kultúrában megnyilvánuló közös lelki sajátosságok, értékrend jellemeznek; 2. egy ország valamennyi állampolgárának közössége. Az előbbi a német eredetű kultúrnemzet, az utóbbi a francia mintájú államnemzet meghatározása. (Magyar Nagylexikon, 1993) Ebből következik az, hogy a nemzeti identitás nem más mint, egy adott nemzeti csoporthoz való tartozás. Minden nemzeti identitás rendelkezik egy mennyiségi és egy minőségi mutatóval. Mennyiségnek tekinti Shulmann (2004) a nemzeti identitás erősségét, mely lényegében az a mérce, amely segítségével felmérhető, hogy az adott társadalomban az egyének mennyire érzik magukat a nemzet tagjának. A minőségi tényező alatt azokat az okokat értjük, melyek alapján ez a csapat egy bizonyos közösséget alkot, így elkülönítve magát a többi csoporttól. (Shulmann 2004; Bosznay,2005). A nemzeti identitást befolyásolja a vallási, a demokratikus és a nemzeti tematika.(Palkó,2013). A nemzeti azonosságtudat egy bizonyos térben és időben kialakuló történelmi, nyelvi és kulturális azonosság. A nemzeti identitás ebből kifolyólag nem velünk született, nem egy olyan része az életünknek mely állandó és megváltoztathatatlan, hanem egy élő folyamat, amely velünk és bennünk zajlik le egészen életünk végéig. Ez egy olyan folyamat, mely alakulása során bennünket formál. Világnézeteinket megalapozza, befolyásolja, alakítja vagy, ha olyan élethelyzet adódik gyökerestől megváltoztatja azt. Mindez szocializáció során megy végbe. (Shulmann,2004; Bosznay, 2005).

1.3. Kisebbségi identitás

Mindenekelőtt lényeges tisztázni miként fogható fel a kisebbségi nemzettudat. A szóból kiindulva úgy vélhetjük, hogy a válasz magától értetődő ugyanakkor ez egy bonyolultabb fogalom. (Magyar Nagylexikon, 1993).

A *kisebbség* általában egy társadalmi csoporton belül az a kisebb létszámú csoport, amely valamilyen ismérv révén különbözik a többségtől. Leggyakrabban etnikai, nemzetiségi, nyelvi, vallási kisebbségekről beszélünk. (Magyar Nagylexikon, 1993). A történelemben visszatekintést nyerhetünk a rabszolgatartó társadalomban kialakult kisebbség fogalmára. Hiszen, ha egy bizonyos népcsoport, amely meg volt fosztva alapvető jogaitól (nem rendelkezhetek szabadon saját testükkel, nem lehetett magántulajdonuk, nem költözhetek oda, ahova akartak) kisebbségnek minősül. Noha már napjainkban ezekkel a jogokkal általánosan fel van ruházva mindenki (az ún. fejlett országokban), ez nem azt jelenti, hogy kisebbségek vagy problémák már nem léteznének. Ha a kisebbségről és a többségben élők viszonyáról beszélünk nem jelenthetjük ki egyértelműen, hogy milyen hatást gyakorolnak egymásra. Többség alatt azokat a nemzeti csoportokat értjük, akik hatást gyakorolhatnak a körükben lévő kisebbségekre. Egyértelműen, ahol konfliktus jelentkezik ott negatív impulzusról beszélünk. Ezek általában vélt vagy valós különbségek miatt jönnek létre. Viszont van pozitív példa is, amely átalál ezek a bizonyos különbségek nem képeznek akadályt. Például: Ha Kárpátalját vesszük alapul az itt élő magyarok és ukránok között nyelvi különbségekről beszélünk. Ez okot adhat a negatív diszkriminációra a felek között. Viszont, ha a vallást vesszük kiindulópontként, akkor megfigyelhetjük, hogy nincs probléma a két fél között, mivel Istenhívők vagy vallástalanok. Hasonlóan a többségi társadalomhoz. A felmerülő konfliktusokat okozhatják a hatalmi, gazdasági egyenlőtlenségek. A politikai és a gazdasági hatalom általában összefonódik, és egymást erősíti. (Gergely A. Gelesei G. 2000). Ebből kiindulva az akinek a kezében összpontosul a gazdaság az befolyásolhatja a politikát. Emellett pedig az aki kormányoz hatást tud gyakorolni a gazdaságra. Ezzel az irányítással rendelkezhet mindkét fél, de leginkább a többségre jellemző ez a kiváltság. Általában a hatalmi egyenlőtlenségek úgy szűrhetőek ki, hogy különböző népcsoportok nem ugyanazzal a jogokkal rendelkeznek, mint a rájuk hatást gyakorló többség tagjai. Ha valakit neme, vallása, nemzetisége vagy bőrszíne miatt hátrányosan megkülönböztetnek azt diszkriminációnak nevezzük. Ha az egész ország rossz gazdasági helyzetbe kerül, akkor igencsak jellemző a diszkrimináció megnövekedése. Általában a kisebbséget kiáltják ki

bűnbaknak a rossz helyzet miatt. Okolhatják a kisebbséget a munkahiány miatt, mondván, hogy „elvették” a helyet attól, aki igazából jogosult rá. Leginkább ez azzal magyarázható, hogy a többség nem hajlandó alacsony beosztású és gyengén/rosszul megfizetett munkakörben elhelyezkedni. (Gergely A. Gelesei G. 2000).

Mindezek megvizsgálása után térjünk át arra a területére az identitáskutatásnak, amely olyan környezetben alakul ki, ahol a csoport kisebbségi helyzetben van. Minden kisebbség életútja sajátos és egyedi. Mindezek ellenére mégis van bennük egy közös jellemző, s ezáltal egy fogalommal kövacsolja őket. Ez nem más, mint a másik nemzettől való függés, és egyben annak az államnak a jogszabályaiban való élés. Az, hogy egy másik nemzettől kell a kisebbségnek függenie előbb-utóbb a hétköznapi életben átélt társadalmi konfliktusok kialakulásához vezet. E folyamatnak a lezajlása során teremtődik meg a kisebbségben élő egyénekben az identitás. Ennek köszönhetően védelmezi az egyén egyedi tulajdonságait azzal szemben, hogy környezete milyen elvárásokat állít fel vele szemben (Rékai,1994). A nemzeti összetartozás: olyan beállítódásra utal, hogy elszántsággal és egységes összetartással az adott nemzet leküzdheti nehézségeit. Ez leginkább akkor jelenik meg, ha valamilyen külső hatalom, mondjuk az adott állam nyomást gyakorol a kisebbségre. Kárpátalján ezáltal ez a forma megnyilvánul, ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy maga az összetartozás meggyöngyül, ha széthúzás, pártoskodás vagy gyenge vezetői szellem veti fel fejét. (Csepeli, 1992).

A kárpátaljai magyarság külsőséges jegyek alapján nem különíthető el a többségi nemzettől – az ukrán (orosz) nemzettől –, csak más kulturális sajátosságok által. Ilyen: az anyanyelv, a szokások, a vallás, a történelem. Így a kárpátaljai kisebbségnek számos nehézségei lehetnek. (Határhelyzetek V, 2013).

Tajfel három féle kategóriát különít el az alapján, hogy milyen stratégiával élnek: 1. asszimiláció- beolvadás; 2. többségivé válás – a közösség hagyományai, történelme és társadalmi normái által bizonyos értelemben többségi helyzetbe kerül; 3. integrálódnak – megkülönböztethetetlenekké válnak, a közösség kulturális, történelmi és társadalmi sajátosságuk mégis pszichológiai megkülönböztetést nyújt (Tajfel 1978, Veres 2005).

Az első stratégia, vagyis az asszimiláció hat válfaját különböztetjük meg. Mindezeket Tóth Kinga Dóra különítette el a Gordon elmélet segítségével. Ezek egymásra épülő csoportok. (Tóth, 2004).

1.3.1. Akkulturáció

Gordon első lépcsője, ezáltal egyéni és csoportos szinten is vizsgálható az akkulturáció. Ennek során a befogadó társadalom, azaz a többség értékei, normái, kulturális viselkedésmintái, nyelve, történelme és attitűdjei adódnak át. Ezenkívül az egyén az akkulturációnak köszönhetően szert tesz a társadalmi és kulturális tudásra, amely lehetővé teszi számára, hogy a befogadó ország feltételei között ne csak egyszerűen eligazodjon, hanem emellett a többséggel való kommunikációt és a fennmaradáshoz szükséges magától értetődő szükségleteit is el tudja látni. (pl.: egészségügyi ellátás, étkezés és hivatalos ügyek intézése). Maga az akkulturáció fejlődőképes, de csak akkor, ha a kulturális minták attraktívak és rugalmasak. Mindez biztosítja a konfliktus kialakulásának megelőzését vagy enyhítik a már meglévőt. Eme folyamat hosszú és időbelileg elnyúló. Az akkulturációs szint abban mutatkozik meg, hogy a kisebbségben lévő csoport hagyománya milyen szinten maradt fenn. Tárgyi világát tekintve a kisebbségnek át kell vennie: öltözéket, háztartási eszközöket, a nemzetiségre jellemző ételeket, mondókákat, dalokat ugyanakkor az épületek (házak) stílusát. a szellemi értékek átvételéhez szükséges a nyelv ismerete és elsajátítása. A nyelv elsajátítása által információkhoz, munkalehetőségekhez és gazdasági forrásokhoz jut az egyén. Ezen belül a nyelv segítségével az egyén beléphet az adott kultúrkörébe. „A nyelv folyamatosan közvetíti a szükséges objektivációkat, amelyen belül a hétköznapi létnek értelme lesz.” (Berger-Luckman, 1966). A nyelv által a kisebbségi csoportokba folyamatosan beáramolnak a kölcsönzavak, melyek saját jelentéssel bírnak s a megszokásnak köszönhetően átvevődik, beépül a kisebbségi nyelvbe. Tehát az egyén vagy a csoport átveszi a többségi társadalom értékeit és normarendszerét, ezen felül a nyelvi és tárgyi világát. Ezek az öltözékekben és berendezési tárgyokban nyilvánulnak meg. Általában elősegíti az eredeti identitást. Ez a csoport egy magas szintű kulturális asszimiláció, viszont nem eredményez végleges asszimilációt. (Berger-Luckman, 1996).

1.3.2. Strukturális asszimiláció

A strukturális asszimiláció a második szint, mely csak egyénileg mérhető. Mindez már tudatosan történik mivel az egyén referenciális csoportot vált. A strukturális asszimiláció az egyén számára társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális előnyöket jelent. A strukturális asszimiláció szükségszerűen megelőzi a teljes integrálódást, megalágyat képez a gazdasági helyzet megváltoztatása és a társadalmi mobilitás számára. A változásoknak kitett tradicionális etnikai jellemzők elvesztése azonban attól függ, hogy az identitás mennyire erős. Ez a változás teljesen eltüntetheti, magába olvaszthatja a kisebbséget. Mindezek

ellenére ezeknek a mobilizációknak kötelességei is vannak. A személyiség és értékváltás átfogalmazása önfeladáshoz vezethet. A merev társadalomszerkezet, az elutasítás vagy a csoportok zártsága esetén a változási folyamatokra nem vagy csak nehézségek árán kerül sor. Lényegében tehát a strukturális befogadó társadalom nyitott és szabályrendszere nem kötött, emellett jeleit észlelhetjük annak, hogy a befogadó társadalom intézményébe való belépés lehetséges. A belépés a kisebbségi csoport számára előnyt nyújt mivel a felfelé való mobilitást biztosíthatja. (Tóth, 2004).

1.3.3. Maritális asszimiláció

A maritális asszimiláció a vegyes házasságok létrejöttét jelenti. Vagyis vegyes házasság alatt azt értjük amikor egy bizonyos társadalmi csoportban élő egyén egy kisebbségi nemzetben élő egyénnel köt házastársi viszonyt. Ez képviselhet érdekviszonyt vagy akár csak spontán létrejött érzelmi kötődést. Régebben a materiális asszimiláció nagyon ritkán vagy egyáltalán nem valósulhatott meg. Ennek oka a nemzetiségek közötti különbségek által kialakult konfliktus. Továbbá a hagyományok és/vagy vagyon megőrzése céljából. Mára már ezek az éles ellentétek eltűntek és már csak elvétve történnek ilyen házasságok. Viszont a vegyes házasság által az egyik fél és általában a kisebbségi kényszerül vagy önmagától veszi át párja nemzetiségi kultuszát. (Tóth, 2004).

1.3.4. Identifikációs asszimiláció

„A sorsközösség vállalása asszimiláló erő. Elősegíti az identifikációs asszimilációt, amely során a kisebbségi csoportban kifejlődik a többséggel való együtt és összetartozás érzés” (Bindorffer, 2001). Közös élmények és közös érdekek alapján létrejövő asszimilálódás az identifikáció. Ezáltal a kisebbségben kialakul a többséggel való összetartozás élménye. Viszont ebben a döntésben nagy szerepet játszik az, hogy az egyén semmiféle megkülönböztetést nem észlel. (Bindorffer,2001).

1.3.5. Attitűd és viselkedés elfogadási asszimiláció

Lényegében a többség kezdeményez a kisebbségi csoport felé. Gordon szerint ebben a folyamatban a többség által képzelt előítéletek eltűnnek így megszűnik a kisebbség felé a diszkrimináció. Ezáltal a két fél között kölcsönös megértés jöhet létre. Ebből kifolyólag a többség elfogadja a kisebbséget és befogadja azt sajátos csoportjába. Az előítéleteket, sztereotípiákat vagy mellőzi a többségben lévő nemzeti csoport vagy azok az idő múlásával oly annyira elhalványulnak vagy eltűnnek, hogy ezek már semmiféle ráhatással nincsenek az asszimilációra. (Tóth, 2004).

1.3.6. Civil asszimiláció

Ha ez az asszimilációs fázis sikeres, akkor a csoportok és az egyének között megszűnnek az érték és hatalmi konfliktusok. Habár egyénileg ritkábban fordulnak elő konfliktusok ugyanakkor csoportszinten megjelenik. Leginkább hatalmi játszma eredménye. A konfliktus lényege, hogy a kisebbségek parlamenti képvisellete, amelyre törvény kötelez, máig megoldatlanok vagy változtatásra nem hajlandók a többségiek. Ha viszont ez megvalósul, akkora kisebbségben lévő nemzeti csoport is képviseltetve van. Ezáltal a kisebbség érdekei országos szinten képviselté válik. (Tóth, 2004).

1.4. Többségivé válás

A többségivé válás folyamata enyhíti a konfliktusok kialakulásának kockázatát a csoportok között. Valamint elősegíti ezen csoportok egymáshoz való közeledését. Ez a folyamat általában a többségben lévő nemzet hagyományával áll leginkább összefüggésben. Ezalatt a hagyományos ünnepeket és tradíciókat emelném ki, mely hatást gyakorol a kisebbségekre. Ez a hatás lehet mérsékelt vagy nagymértékű. Tehát, ha a többségben lévő nemzeti csoport (ország) hagyományos ünnepei más kalendáriumi napokra esnek és ezen felül másként is ünneplik meg őket, akkor a kisebbség saját hagyományos ünnepei háttérbe szorulnak. Habár a többségben lévő nemzet nem tiltja meg a kisebbség számára azok megünneplését, viszont ünneppé sem nyilvánítja azokat. Mindezzel egészen addig nincs probléma, amíg a kisebbség ünnepét, legyen az magyar karácsony, magyar húsvét nem adják meg szabadnapként. Ha mindez bekövetkezik a kisebbség lassan elveszíti kultúráját. Hagyományos értékeiket és identitásukat elhagyják akár önmaguktól akár rákényszerülve a kialakult helyzet miatt. Mindemellett többségivé válást eredményez az irányító nemzet/ország történelme is. Hiszen, ha a többség történelmével ismertetik meg kezdettől fogva a kisebbségben élők nemzetének új, fiatal tagjait, akkor nem tudnak majd saját történelmük, saját kultúrájuk kialakulásáról semmit. Ha mégis információhoz jutnak saját nemzetük múltjáról, azt saját közegükből tehetik meg, hallomások alapján. Mindezek nem elegendőek ahhoz, hogy nemzeti identitástudatot keltsenek fel vagy váltsanak ki az ifjú egyénből. Eredményként pedig a többség történelme fog elmélyülni a kisebbségiben. Ezáltal ő maga is többségivé válik. (Tóth, 2004).

1.5. Integráció

Az „integráció” szó eredeti jelentése: különálló részeknek valamely nagyobb egészbe, egységbe való beillesztése, beolvadása, egyesülése. (Juhász 1989) A pedagógiában eleinte

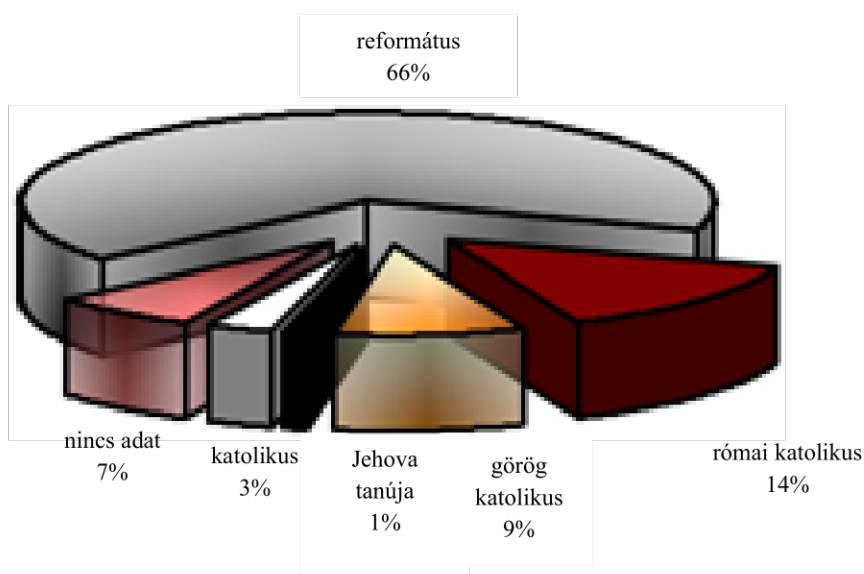
a „szociális integráció” értelmezés terjedt el, később már a fogyatékos gyerekekre is használták. Napjainkban az integráció vagy integráló iskoláztatás pedagógiai irányzatot jelöl, mely ezáltal egy bizonyos akadályt képez a tanulásban. (pl.: fogyatékoság, képességzavar, szociális hátrány, diszkrimináció). (Csányi 2000.) Az integráció azon részéről kell említést tenni, mely a diszkriminációra vagy a hátrányos helyzetre vonatkozik. Hiszen, ha egy államban élő kisebb nemzetiségű csoport saját anyanyelvi oktatása korlátozott vagy nem engedélyezett, akkor mindez a nemzetiség/kisebbség eltűnéséhez vezet. Azáltal, hogy nem kapják meg és nem gondozzák értékeiket, a kisebbségi csoport utódain végleges integráció következik be. Ez azt jelenti, hogy a nyelv, hagyomány és értékrend, mely a kisebbségi csoportot jellemezte véglegesen eltűnik. Ehelyett egy új normatívát, értékrendet és nemzettudatot kapnak a kisebbségiek. Mindez nem más, mint a többségiek által előírt és népszokásokká vált nemzeti identitás forma. Az integráció ez esetben egy negatív eredmény a kisebbséget tekintve. Az integráció által az egyén elveszíti saját identitását, s azt vallja majd magáénak melyben felnövekedett. Ebből kiindulva nem eredeti anyanyelve, vagy eredeti hagyományai fogják meghatározni személyiségét és identitástudatát, hanem egy kölcsönzött, beépült norma, mely a helyszínből indul ki. Tehát az integrációra hatással van a születési hely, életkörülmények és az idő is. Az integráció egy generációkon átmutató folyamat. Ezért az első generációtól nem várhatunk el különösebb/ nagyobb előrelépéseket ezirányban. Ezzel szemben a következő generációknál az integráció folyamatát a többségi közösséggel való korai érintkezés határozza meg. Pl: ha már az egyén ebben a közösségben születik meg, akkor hamarabb kerül kapcsolatba a többségi közösséggel, ezáltal felgyorsul az integráció folyamata. Tehát nem mindegy, hogy az adott egyén az integráció részesévé válik vagy beleszületik-e. Emellett pedig fontos tényező, hogy a kisebbség milyen létszámban van jelen a nagyobb társadalmi csoportban. Ha a kisebbség létszáma nem túl kicsiny, akkor egy összetartó közösség vállalhat belőle. Viszont, ha számuk elenyésző és szorványban helyezkednek el, egymástól távol és egymást nem ismerve, végleges integráció alakulhat ki. Az időt tekintve figyelembe kell venni, hogy az adott kisebbség mennyi ideje számít kisebbséginek az adott területhez viszonyítva és ez idő során hogyan vagy milyen irányban fejlődtek. Emellett fontos megemlíteni a kulturális örökséget is, melynek megőrzése egy régió vagy egy nemzet identitásának fennmaradását biztosítja. Figyelembe kell venni, hogy ez egy igen szűk és jól behatárolható réteg érdekeit szolgálja. (Jakab- Vajda szerk. 2018).

1.6. Vallási identitás

Ukrajnában az elterjedt vallás, nem más mint az ortodox vagy más nevén pravoszláv államvallás. Ugyanakkor a vallás nem mindig volt legális. Hiszen a Szovjetunió alatt a vallásgyakorlás teljesen be volt tiltva. Ateizmusra épülő diktatúrát alakítottak ki. S mivel ezáltal nem volt szükség a vallásos intézményekre így az egyház tulajdonában lévő ingatlanokat államosították, a templomokat bezáratták, átalakították és átminősítették. 1948-tól pedig véglegesen megtiltották minden egyházi oktatást Kárpátalján. Ezekben az időkben veszélyben forgott azoknak az embereknek a tovább tanulási lehetősége és munkahelyi előrelépése, aki nyilvánosan vállalta, hogy ő hívó ember. Végül ennek a diktatúrának 1991. március 23-án lett vége törvényesen. Így a későbbiekben visszakerült a régen elkobzott, elnyilvánított egyházi tulajdonban lévő épületek egy része. (Botlik–Dupka 1993). Ugyanakkor azt is hozzá kell tenni, hogy az épületek nem kis renoválásra szorultak a lelakott, tönkretett körülmények miatt. Hiszen az elkobzott épületeket katonai bázisnak vagy gyakorló területnek használták. Kevés épület lett más célokra felhasználva. A ruszinok számára vallásuk nem csupán a hitet jelképezi, hanem nemzetiségüket is egyaránt. Oly szoros kapcsolat alakult ki e nemzet és a görög katolikus egyház között, hogy részükkés és örökségükké vált ez a vallás. A tilalom előtti időszakban 450 ezer volt a hívők száma, ebből 28 ezer magyar vallotta magát görög katolikusnak. Viszont a tilalom után a görög katolikus egyház templomait az ortodox egyház vette irányítása alá birtokba és így a ceremóniák is megváltoztak. 1989-ben engedélyezték az egyház legális működését és 1996-ban 30 ezer volt a magyar hívek száma (Cserniczkó 1998). Miután ez a terület (Kárpátalja) elszakadt Magyarországtól a római katolikus egyház saját egyházkerületet hozott létre. Ez volt a Kárpátaljai Római Katolikus Egyház. 1945 és '56 között a 48 pap közül 18-at bebörtönöztek, ezután a papi utánpótlás nagy gondot jelentett e térség számára, mivel 1945 és 1956 között a 48 papból 18-at börtönbe zártak. Mindez csak 1989-ben került megoldás, amikor újra engedélyezték a magyarországi továbbtanulást. Az egyház kárpátaljai híveinek lélekszámát kb. 65 ezerre becsülik, melyből 85%-uk magyar (Csáti–Dióssi 1992). A kárpátaljai magyarok 70–75%-a református és a mai napig a következő mondás él az emberek körében: „Kárpátalján nem minden magyar református, de minden református magyar” (Cserniczkó 1998). A reformátusoknál szintén lelkészhiány ütötte fel a fejét ezzel hatalmas akadályt képezve az egyház fennmaradásában. Ebben az időszakban majdnem minden pap visszatért szülőhazájába, Magyarországra és elhagyta ezáltal a kárpátaljai magyar református közösséget. A visszahúrcoltak száma három fő volt három fő volt, és emellett több lelkészt

elítéltek koholt vádak alapján (Józan–Gulácsy 1992). Végül 1974-ben lelkészképzés indult Beregszászban. Az oktatást a debreceni teológia követelményrendszere alapján végezték. Hús új lelkész került ki az egyház 6 éves képzésének köszönhetően. Így maradt életben a református egyház. 1988-ban újabb utánpótlásra kerülhetett sor meghatározott keretek között. Mindez Magyarország támogatásával jött létre. A magyarországi teológiák fogadták a lelkipásztor képzésre vágyó fiatalokat. 1996-ban három református egyházmegye volt a Kárpátaljai Református Egyházkerület területén: Ungi, Ugocsamáramarosi és Beregi. (Híres-László 2015). Az 1992-re már 94 egyház működött Kárpátalján és emellett 120 ezerre emelkedett a hívek száma. (Botlik– Dupka 1993:48). Az egyház négy református líceumot hozott létre: Nagyberegen, Técsón, Nagydobronyban és Péterfalván. Kárpátalján a vallási gyülekezetek fajtái színesek, mivel új gyülekezetek is bekerültek a meglévők körébe. Ezekről nincs pontos adat, mivel csupán egy kisebb réteg tartozik hozzájuk. Ilyen vallások a: Jehova tanúja, baptista gyüleket vagy a szombatisták is. Ábra a vallások változatosságáról százalékos arányban Kárpátalján. (Híres- László 2015: 38).

1.ábra. Vallások változatossága Kárpátalján. (%)

Forrás: Híres-László 2015: 38

II. Korábbi identitásvizsgálatok Kárpátalján

Szakdolgozatom során azt kutatjuk a diákok körében, hogy mennyire szoros kötelék fűzi őket hazájukhoz, azon belül Kárpátaljához. Legfőképpen nemzeti identitásukra szeretnék fényt deríteni. Mindezeket régebbi kutatások vizsgálatával végeztük el. Ezek a kutatások korábbi eredmények sorozatára épülnek, melyek legfőképpen kérdőív és személyes beszélgetés alapján jöttek létre. Tehát kijelenthető, hogy az előző tanulmányok erre vonatkozó kérdése életszerű és tényeken alapuló. Két fontos és kiemelkedő kutatást emelnék ki: A MOZAIK 2001 Gyorsjelentés Kárpátalja című tanulmányt illetve a GeneZYs 2015 kutatás eredményeit.

2.1. MOZAIK

A MOZAIK vizsgálat adataiból kiderült, hogy a kárpátaljai magyar fiatalok majdnem fele tovább akar tanulni. Ez egy biztató arány, mely a tanulmány szerint a kárpátaljai ifjúság védő funkciójaként szolgál. Százalékos arányban kimutatva a válaszadók 45%-a tartozik bele ebbe a csoportba. Őket tekinthetjük egy fejlődni kívánó csoporthoz. Következtetésként a kárpátaljai magyarok számára ez egy úgy nevezett túlélési stratégia. A kárpátaljai ifjak egyharmada rendelkezik számítógéppel, s általában tanulásra vagy munkavégzésre használják ezt az eszközt. Többségük csak iskolai vagy munkahelyi számítógépeket tud használni, mivel otthonában sajnos nem rendelkezik vele. Csupán az egynegyed réteg rendelkezik saját computerrel. Azok az egyének, akik már munkahellyel rendelkeznek, alkalmazott posztot töltenek be. Noha ez nem 100%-os arány, hanem 72%-ra becsülik. Azok, akik nem rendelkeznek állandó munkahellyel vagy nem vesznek részt a munka rendszerben, általában családanyák, akik háztartásbeliként szerepelnek a nyilvántartásban. Ez azt jelenti, hogy gyermekneveléssel és a háztartással foglalkoznak, amíg a családfő, ha van, fenntartja a családot keresete által. A kárpátaljai lakosságot tekintve, nagyon kevesek rendelkeznek saját lakással vagy házzal. 90%-uk arra szorul, hogy a szülői házban maradjon. Emellett a kutatás arra is rávilágított, hogy minden harmadik kárpátaljai magyarnak, aki betöltötte már 15-29 életévét már családot alapított. Fontos megemlíteni, hogy a fiatalok gazdálkodással foglalkoznak. Legalább is egy bizonyos részük, mely 45%-ra tehető. Vállalkozást indítani és alapítani nagyon kevés kárpátaljai képes. Mivel vagy anyagi környezete nem megfelelő és hiányoznak a források vagy az ötletbörze meglétét képtelen valóra váltani gazdaságban való tájékozódás

hiányában. A fiatalok több, mint fele nem végez sport tevékenységet, de a túlnyomó többség dohányos és alkoholt is fogyaszt. Emellett, pedig 8%-a már élt tudatmódosító szerekkel.

A kárpátaljai magyar fiatalok egynegyede az elmúlt egy évben egyetlen könyvet sem olvasott, további 43 százalék pedig mindössze 1–5 kötetet. (MOZAIK2001: 121).

A kutatás szerint a szórakozást a kárpátaljai fiatalság számára a TV és a rádió nyújtja. Ezeket tekintik kulturális életnek. Sokuk régen vagy egyáltalán nem látogatott meg színházat, koncertet, könyvtárat. De még csak művelődési házban, kiállításon sem volt. A bál fogalmával, pedig egyesek már nincsenek is tisztában. A kárpátaljai magyarok számára a legfontosabb érték a: család, szerelem és biztonság. Viszont az, hogy a hatalomban vagy a politikában fontosabb szerepet játszanak nem foglalkoztatja őket. A fiatalok nagyobb része pozitívan áll jövőjéhez és így is szemléli saját környezetét. Úgy gondolják, hogy a kárpátaljai magyarságot barátságosnak és kevésbé lustának minősítik a környező országok. Viszont negatívan nem nyilatkoznak sem a magyarországi sem az ukrainai emberekről. A vallást tekintve a kárpátaljai magyarok többsége reformátusnak vallja magát. A fennmaradó 19% római katolikusnak. 8%-uk pedig görög katolikusnak. Vallási szempontból a kutatást tekintve a kárpátaljai magyarok egynegyede hívő. Nem vallásos (ateista) pedig 4%-uk. Emellett 60%-ék hisz Isten létezésében. Heti rendszerességgel viszont nagyon kevesen látogatják a templomokat. Általában idősebb korosztályra és középkorúakra jellemző a heti templomlátogatás. Ugyanakkor minden harmadik fiatal is beletartozik ebbe a kategóriába. Habár ez elég kevésnek tekinthető. A kárpátaljai magyarok pozitívan tekintenek saját élethelyzetükre és viszonyukra az ukránokkal, de ez a nézett nem mondható el részükről az ország helyzetét tekintve. A fiatalok többsége, azaz 58%-a beosztja jövedelmét így jól tud alkalmazkodni, viszont van 8%-ék, aki úgy érzi nélkülözésben kell élnie. Emellett pedig jelen van az a bizonyos 9%-ék, akik anyagi gondok felől mentesek. Magyarország Uniós csatlakozásáról alkotott vélemények megoszolóak. Valaki úgy gondolja, hogy javította az ukránok-magyarok közötti konfliktust, egyesek pedig úgy vélik, hogy csak még inkább kiéleződött a konfliktus ezáltal. Így nem tudni, hogy a közösség mely irányt tekinti a magáénak leginkább. Mint minden nemzet másként szemléli vagy éli meg az asszimilálódás fennállását és anyaországától való elszakadást. De vajon van-e hasonlóság Erdély és Kárpátalja között e tekintetben? Egy korábbi tanulmányban a következő eredmények születtek Románia és az EU kapcsolatáról. Az EU csatlakozás által az országok közötti határok „eltűnően” vannak, ezáltal már nem töltenek be jelentős szerepet a migráció szempontjából. A

kommunikáció fejlődése által kevésbé jelent problémát a nyelvhasználat. Ezek ellenére az erdélyi fiatalokra nem jellemző egy határozott kivándorlási szándék. Ugyanakkor egy bizonyos idiglenes mobilitás figyelhető meg. Vagy tanulásra vagy a külföldi munkavállalásra irányul. Ezek viszont befolyásolhatják a későbbiekben az egyént a végleges letelepedés szándékával. (Szabó, 2014).

A kárpátaljai magyar fiatalok 95 százaléka szerint a Kárpátalján élő magyarok részei a magyar nemzetnek, s szerintük az önbesorolás, a nyelvi és a kulturális közösség a legmeghatározóbb abban, ki a magyar, és sokkal kevésbé lényeges az állampolgári hovatartozás.(MOZAIK2011: 132).

2.2. GeneZYs

A GeneZys 2015-ös kutatás eredményeiből szeretném kiemelni az Ifjúságkutatások Ukrajnában és Kárpátalján című fejezetet, melyből már a cím alapján is arra a következtetésre jutunk, hogy a helyi kárpátaljai nemzetet és viszonyát Ukrajnával fogja taglalni. Mint ahogy, az a kutatásból kiderül Ukrajna kevés olyan tudományos műhelyt működtet, amely céljának tekinti a jövő nemzedékeinek szociológiai kutatását. Ezek a műhelyek csak akkor indítanak ifjúsági kutatási programot, ha erre okuk van, ami általában külföldi megrendelés során jön létre. Ezek a programok például az UNICEF megrendelésére és költségvetésével biztosított elvégzett munkák. Ugyanakkor van, hogy az ukrainai Ifjúsági és Sport Minisztérium rendel kutatást az országban élő fiatalok helyzetéről. Azonban Ukrajnában nincs ifjúságkutató intézmény sem ifjúságkutató személyes hálózat. Ennek az az oka, hogy Ukrajna nagyon kevés százalékot fordít a tudomány finanszírozására. A GeneZYs kutatását elősegítette a Nemzetpolitikai Kutatóintézet, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpontja, a Lehoczky Tivadar Társadalomkutató Intézete és a Momentum Doctorandus társadalmi szervezet. A kutatás kérdőív formájában jött létre.

Az ukrainai fiatalok körében végzett kérdőíves felmérés eredményei szerint az ifjúság egyik legnagyobb problémája az, hogy lakáshelyzete megoldatlan. A már házas fiatalok általában valamelyik szülői családba kényszerülnek letelepedni. A többgenerációs család általában falvakban fordul elő, mert ott gyakoribb a idő előtti házasságkötés. Több gyermeket is vállalnak. A városiak 35%, faluban élők 45%-a gondolja úgy, hogy nem lehetséges a képzettségének/érdeklődésének megfelelő munkahelyen elhelyezkedni. Az ukrainai munkaerőpiacra jellemző, hogy a fiatalok fele elsősorban a szüleitől és családjától vár segítséget a munkaszerzést illetően. A munkahellyel rendelkezők ötöde labilisnak érzi

állását és folyamatosan retteg attól, hogy utcára kerül. Mindez azért fontos szempont, mivel a kérdőíveket kitöltő személyek azt tartják a családalapítás legfőbb szempontjának, hogy biztos állásuk legyen.

Az MTA Kisebbségkutató Intézetének irányításával 2007-ben kutatást végeztek, mely az úgynevezett határon túli nagy régiókra is kiterjedt. A Kárpát Panel 2007 (A Kárpát-medencei magyarok társadalmi helyzete és perspektívái) című kutatási program célja az volt, hogy Magyarországon és a nagyobb létszámú magyar közösségekkel rendelkező országokban a 18 év fölöttiek körében megvizsgálja és feltérképezze a magyarság társadalmi szerkezetét, jövőképét, migrációs indokait, munkalehetőségeit, iskolázottsági helyzetét, nemzeti identitását, a kisebbségi magyar közösségek Magyarországhoz és a többséghez való viszonyát is. Ezt a kutatást Molnár Eleonóra és Orosz Ildikó végezte el. Majd a későbbiek során a Lehoczky Tivadar Intézet indított kutatást 2007-ben annak érdekében, hogy megvizsgálja a kárpátaljai ukrán tannyelvű középiskolák végzős diákjainak magyarokhoz fűződő attitűdjeit, magyarságismeretét, magyarságképének feltérképezését célozta meg. (Csernicskó, Híres-László:182). Az elemzésből kiderült, hogy azok a települések ismerik el a magyarságot és a magyarsággal kialakított viszonyt, melyek közvetlenül kapcsolatban állnak az adott nemzettel. Azok a diákok, akik magyar szülőktől származnak, de ukrán tannyelvű iskolába járnak, az iskola erős nacionalista nevelésének eredményeként ukrán nemzetiségűnek vallják magukat. Mivel Kárpátalja Ukrajna területének mindössze 2,1%-át teszi ki, lakossága pedig (az első és mindeddig egyetlen ukrainai népszámlálás adatai alapján) az ország összlakosságának csupán 2,6%-a, így az országos szociológiai kutatások kárpátaljai mintája gyakorlatilag semmit sem mond el a terület lakosságáról és kárpátaljai fiatalokról. Az ország népességének 0,3%-át, Kárpátalja népességének 12%-át képviselő magyar nemzetiségű állampolgárok ezáltal meg sem jelennek az országos szociológiai vizsgálatokban, teljesen láthatatlan szereplők. Ami mégis rávilágított erre a kis nemzetiségre az Orosz Ildikó kutatása, mely kérdőíves formában jött létre. S abban a kutatásban is csak részlegesen, de érintve van a kárpátaljai ifjúság. Így kutatásommal, melyet kérdőíves módszer segítségével végeztem, szeretnék nagyobb hangsúlyt fektetni az ifjúságra a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanítói és óvodapedagógiai szakos hallgatók véleményének megvizsgálásával.

III. A kutatás módszertani háttere

Ebben a fejezetben ismertetjük kutatásunk módszertani hátterét. Bemutatjuk a célcsoportot, kutatási módszereket, a kutatás eszközét, hipotéziseinket és kutatási kérdéseinket.

3.1. Kutatási minta, módszerek

Kutatásunk során a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola nappali és levelező tagozatos tanítói és óvodapedagógia szakos hallgatóinak identitásvizsgálatára vállalkoztam. A járvány kialakulása miatt (COVID-19) a lekérdezés átterelődött online felületre. Ennek ellenére összesen 151 hallgató vett részt a kutatásban. A válaszadók között nappali és levelező tagozatos hallgatók létszáma egyaránt megjelenik. Mindezek mellett alap- és mesterképzésben tanuló hallgatók is hozzájárultak a kérdőív kitöltéséhez. Többségük, azaz 80,8%-uk falun él, és csupán 15,9%-uk városban.

3.2. Kutatási eszköz

A kutatás eszköze a kérdőív volt. A kérdőív kitöltése papír illetve online felületen zajlott a Covid-19 járvány kialakulása miatt. A kutatás során feltérképeztem, hogy a hallgatók számára mit jelent az, hogy magyarnak születtek Ukrajnában. Fő kérdéseim az identitást és a szülőföld iránti elköteleződést érintették. Ezek közé sorolható a Hol kíván az egyén továbbtanulni? Hol kíván letelepedni? Vallásosnak tartja-e magát? Mit tekint anyanyelvének? Előnyt vagy hátrányt jelent számára magyarsága? Mikor tekinthető az egyén „igazi”magyarnak? Milyen nemzetiségűnek vallja magát? Mit tekint hazájának? kérdések. Különböző identitáskritériumokat Likert-skálán kellett meghatározniuk: Ahhoz, hogy valaki magyarnak számíton, mennyire fontos az, hogy ismerje és/vagy szeresse a magyar kultúrát; élete nagyobb részében magyarok között éljen; magyar nyelvű iskolát végezzen; jól beszéljen magyarul stb. (1 – egyáltalán nem fontos, 4 – nagyon fontos).

A nemzeti identitást vizsgáló kérdéseken kívül felmértem a hallgatók társadalmi hátterét (nem, nemzetiség, vallás, lakhely településtípusa, szülők iskolai végzettsége, családi állapot, jövőtervek). E változók mentén szintén megvizsgáltam a hallgatók nemzeti identitását és szülőföld iránti elköteleződését.

3.3. Kutatási kérdések, hipotézisek

A feltárt szakirodalmi források és korábbi Kárpátalján végzett kutatások alapján a következő kutatási kérdéseket és hipotéziseket fogalmaztam meg.

Kutatási kérdések:

1. Mik a legfontosabb identitáselemek a kárpátaljai tanító és óvodapedagógia szakos hallgatók magyarságtudatában?
2. Megmutatkozik-e a korábbi kutatások által feltárt regionális identitás?
3. Gyakorol-e hatást a vallásosság a szülőföld iránti elköteleződésre?

Hipotézisek:

H1: A GenezYs (2015) kutatás eredményei alapján feltételezem, hogy kárpátaljaiak magyarságtudatában jóval fontosabbak a kulturális értékek megléte a magyar állampolgárságnál.

H2: A MOZAIK (2001; 2011) kutatások eredményei alapján feltételezem, hogy a hallgatók többsége kárpátaljai identitástudattal rendelkezik.

H3: Kovács – Pally (2019) kutatási eredményei alapján feltételezem, hogy a vallásosság és a szülőföld iránti elköteleződés kapcsolatban áll.

IV. A II. RF KMF tanítói és óvodapedagógia szakos hallgatóinak identitásvizsgálata

4.1. A hallgatók szociodemográfiai jellemzése

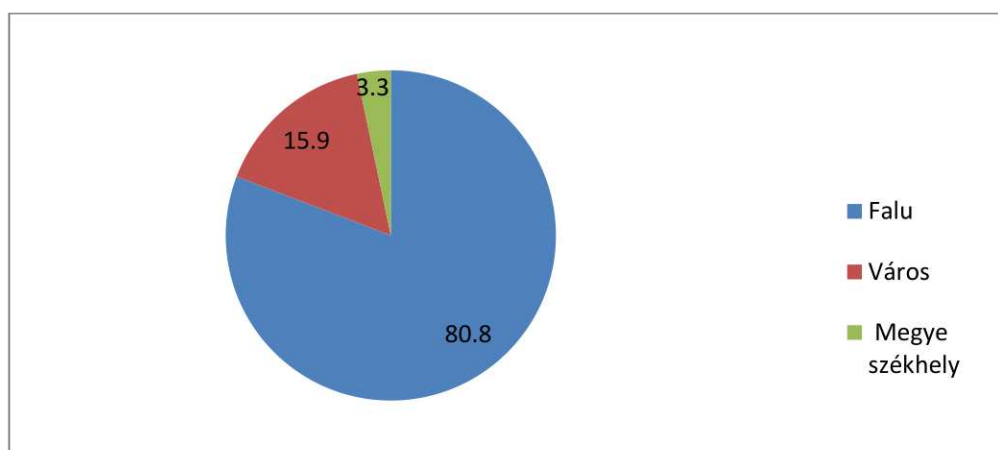
A hallgatók szociodemográfiai hátterét tekintve a házassági, családalapítási ráta alacsony, mivel a célközönség igen fiatal. Ugyanakkor, mint mindig vannak kivételek az MA szakos hallgatókat tekintve. Mindemelllett az is fontos tényező volt, hogy a hallgatók lakhatásukat tekintve, milyen arányban vesznek részt az oktatásban. Többségük, azaz 80.8%-uk falun él, és csupán 15.9%-uk városban. Emellett fontos kérdés volt az is, hogy egy adott személy anyja/apja milyen nemzetiségű. Az eredmények alapján mindkét csoport 93,4%-ban vallja azt, hogy édesanyja és édesapja magyar. Csupán 6,6% a fennmaradt arány, mely ukrán nemzetiségre vagy oroszra utal. Kutatásom során kitértem arra is, hogy a megvizsgált alanyok, milyen tannyelvű oktatási intézményekben tanultak eddig. A megkérdezettek döntő többsége, vagyis 87,4% magyar tannyelvű iskolát végzett.

Kutatásunk során megvizsgáltam a hallgatók szociodemográfiai hátterét is, majd azok mentén összehasonlítást végeztem az identitásvizsgáló kérdésekkel.

Nemi megoszlás tekintetében csekély változó mutatható ki, ugyanis minden válaszadó nő egyetlen egy alany kivételével. Ez is bizonyítja, hogy a pedagógus szakma, különös tekintettel a tanítói és óvodapedagógusi pálya napjainkra jelentős mértékben elnőiesedett. Hiszen az oktatásban csökken a férfi munkatársak száma és ezzel szemben a nők jelenléte nő. A modern világ fejlődése által a férfiak más szakterületen próbálnak meg érvényesülni, míg a nőkre marad a pedagógus, a második anyja szerepe az oktatásban.

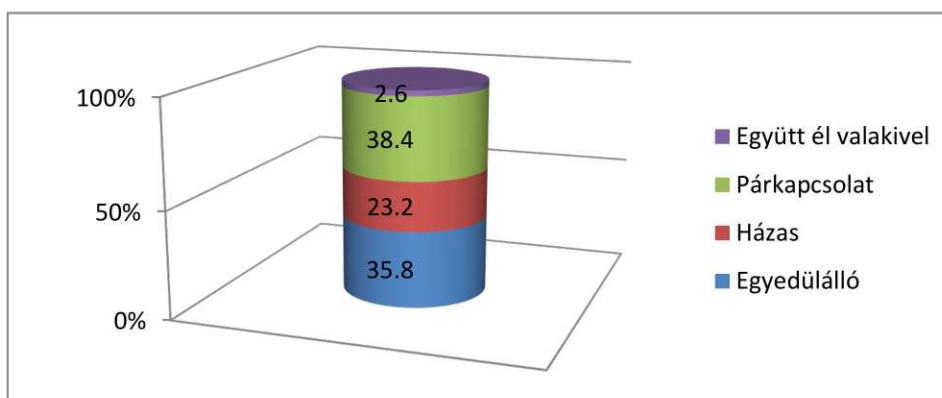
Kérdőíves kutatásom során feltártam, hogy a vizsgált hallgatók milyen típusú lakhelyről származnak. A válaszadók döntő többsége, 80.8% faluban él. Városinak 15,4% vallja magát míg a fennmaradt létszám azaz 3.3% a megyeszékhelyet jelölték meg lakhelyükként. Az eloszlásokat a következő ábra szemlélteti:

2. ábra: Lakhely szerinti megoszlás

Forrás: saját szerkesztés

A kutatásban arra is kitértem, hogy a hallgatók milyen családi állapottal rendelkeznek. Mivel a korcsoport bővült és a vizsgált személyek száma és korosztálya eltérő így a következő eredmények születtek. A válaszadók 38,4% párkapcsolati státusszal rendelkeznek, ezt követi rangsorban az egyedülállók száma, amely 35,8%-ra tehető. 23,2% már hivatalos/egyházi családi állapottal rendelkezik. Ennek oka feltehetően az lehet, hogy a hallgatók még túl fiatalok a házassághoz vagy a családalapításhoz. Hiszen többnyire, akik az egyedülálló vagy párkapcsolatban élő státuszt foglalják el igen fiatalok. Életkorukat tekintve 17-21 éves korosztályról beszélünk. Habár az elemszám nem mutat jelentős eltérést, viszont a házassági státusz jelenléte leginkább a Magiszteri képzésen mutatkozik meg. Ugyanakkor a vizsgálat által egy új eredmény is megjelenik. Igaz mértéke nem számottevő, de a hallgatók 2,6%-a családi állapotként az együtt él valakivel válaszlehetőséget jelölték meg. Ezt az új eredményt bizonyítja az is, hogy a lekérdezettek száma 151 főre növekedett a korábbi kutatásokhoz képest, mely által a korosztályok mértéke is nőtt.

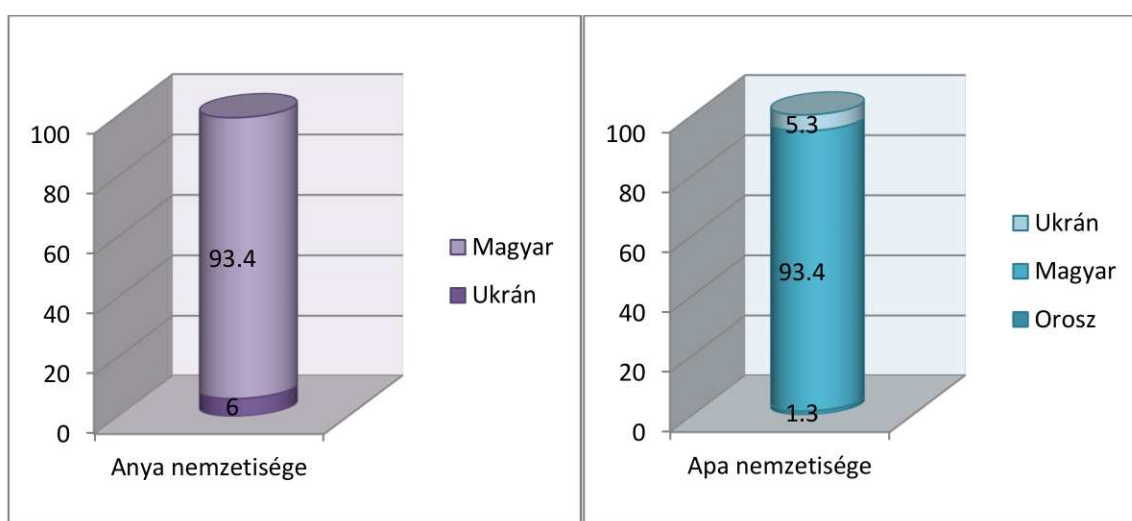
3. ábra.

A vizsgált hallgatók családi állapota (%)

Forrás: saját szerkesztés

Az identitásvizsgálatoknál elengedhetetlen felmérni a szülők nemzetiségét. A szülők nemzetisége szerves rendszerét alkotja a későbbi nemzeti identitás kialakulásának így ez volt az egyik elsődleges szempont a vizsgálatnál. A megkérdezettek 93,4%, azaz majdnem 100%-os aránya magyar anyanyelvű édesanyjával rendelkezik, és csupán 6,6% jelölt meg ukrán nemzetiségű édesanyját. A válaszadók szintén 93,4%-a magyar nemzetiségű édesapával rendelkezik, amíg a fennmaradt 5,3% ukrán anyjával és az 1,3% orosz nemzetiségű édesapával rendelkezik. Mindezekből arra következtethetünk, hogy a vegyes házasságok aránya kevés és többnyire a gyermekek megegyező, vagyis magyar nemzetiségű szülőpárral rendelkeznek.

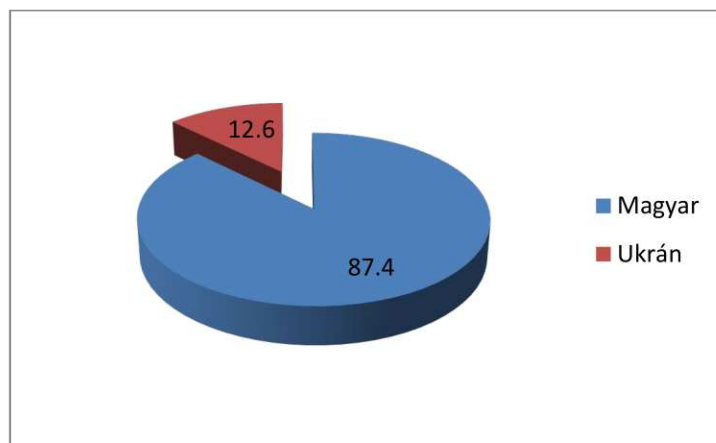
4.ábra. Szülők nemzetisége (%)

Forrás: saját szerkesztés

Az előző eredmény hatást gyakorol erre a kérdésre, abban a tekintetben, hogy a megegyező nemzetiségű szülők azt szeretnék, hogy gyermekük szintén anyanyelvének megfelelő tanintézményben tanuljon. Ezáltal is szorgalmazzák a gyermekekben anyanyelvük és nemzeti hovatartozásuk megerősödését. Mindezek mellett pedig a szülők igyekeznek olyan tantervű iskolába iratni gyermekeiket, melyekben esetleg ők is tanultak vagy, ha nem akkor egyfajta könnyebítésként maguk illetve gyermekük számára az ezáltal idegennyelvi problémák kialakulásának elkerülése érdekében. Ugyanakkor vannak kivételek, melyet két tényező befolyásolhat. Vagy vegyes házasság áll fent vagy haszonérdekeltségű más nyelvű iskolába adni a gyermeket. Pl: az állami nyelv megtanulása és elsajátítása érdekében, továbbá a könnyebb boldogulás érdekében. Mindez 12,6%-ban mutatkozik meg. A válaszadók 87,4%-a magyar nyelvű iskolai képzésben vett részt. Tehát egyértelműen kijelenthető, hogy a magyar nemzetiségi nyelven való továbbtanulást fontosnak tartják a szülők.

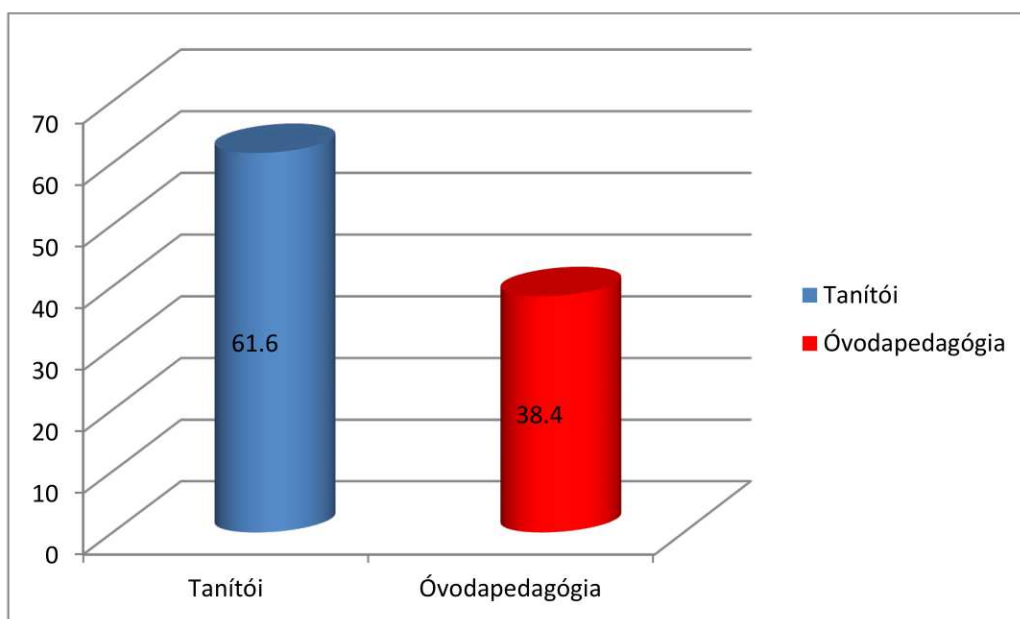
5. ábra. Milyen tannyelven végezte középiskolai tanulmányait (%)

Forrás: saját szerkesztés

Az általam megkérdezett hallgatók döntő többsége, 61,6%-a tanítói szakon tanul. 38,4% óvodapedagógia szakon végzi tanulmányait. A vizsgálat során a számok is mutatják, hogy a többség tanítói szakos diák. Így a további eredmények javarészt a leendő tanítók véleményét képzik. Ugyanakkor nem elhanyagolandó a fennmaradt 38,4% sem, melyet az óvodapedagógus szakos hallgatók képviselnek.

6. ábra. Milyen szakon tanul?(%)

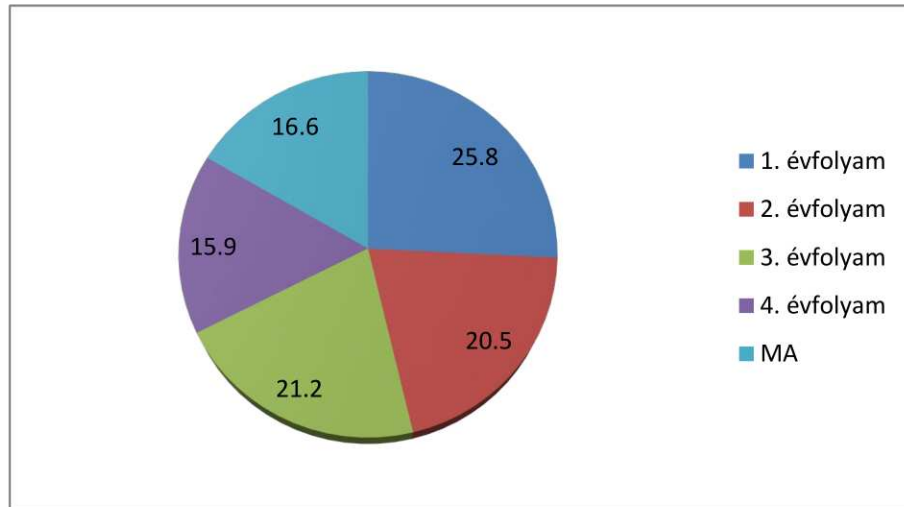

Forrás: saját szerkesztés

A következő kérdés az évfolyamokra irányult. A kutatás sikeressége megtekinthető a lekérdezettek arányának eloszlásában. Hiszen mind első, második, harmadik, negyedik illetve Ma szakos hallgatók is részt vettek a kérdőívek kitöltésében. A válaszadók arányát tekintve 25,8%-a első évfolyamos hallgató. 20,5% a második és 21,2% pedig harmadik

évfolyamos hallgató. A negyedik évfolyamos hallgatók száma 15,9%-a tehető. míg a maradék 16,6% mesterképzésben vesz részt.

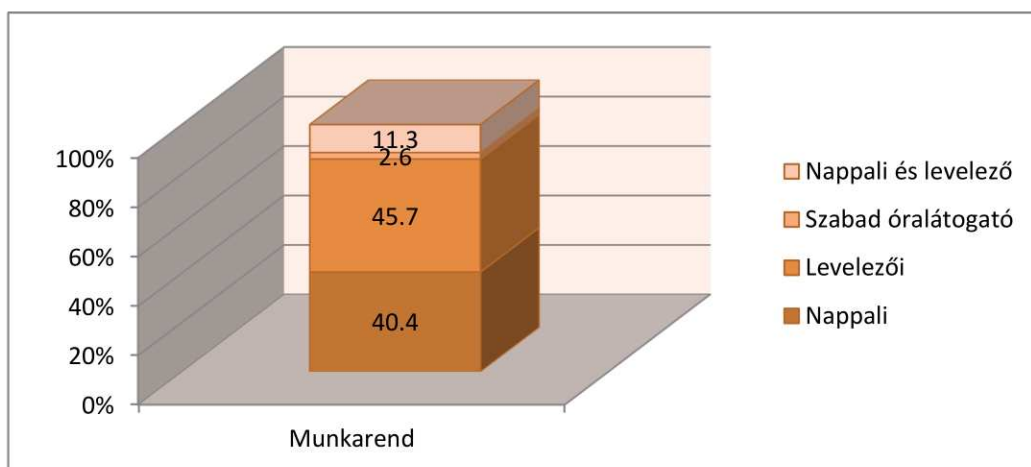
7.ábra. Hányadik évfolyamon tanul?(%)

Forrás: saját szerkesztés

Ha munkarendjüket vesszük figyelembe a hallgatók 40,4%-a nappali képzésben vesz részt. A válaszadók 45,7%-a levelező képzésben vesz részt. Ezek a hallgatók ritkábban látogatnak a tanintézménybe, s ezáltal az adott szakuk mellett munkavégzéssel is tevékenykedhetnek. A hallgatóknak lehetőségük van egyidejűleg nappali és levelező tagozaton is folytatni tanulmányaikat. Ezzel a lehetőséggel azonban csak a vizsgálati csoport 11,3%-a él. A negyedik csoport pedig azt a réteget képi amely szabad óralátogató, ez a képzési forma biztoítja a diákok számára a tanulás mellett a munkába állás lehetőségét is. Ez a csoport mutatja a legkevesebb változót, 2,6%-ban vannak jelen.

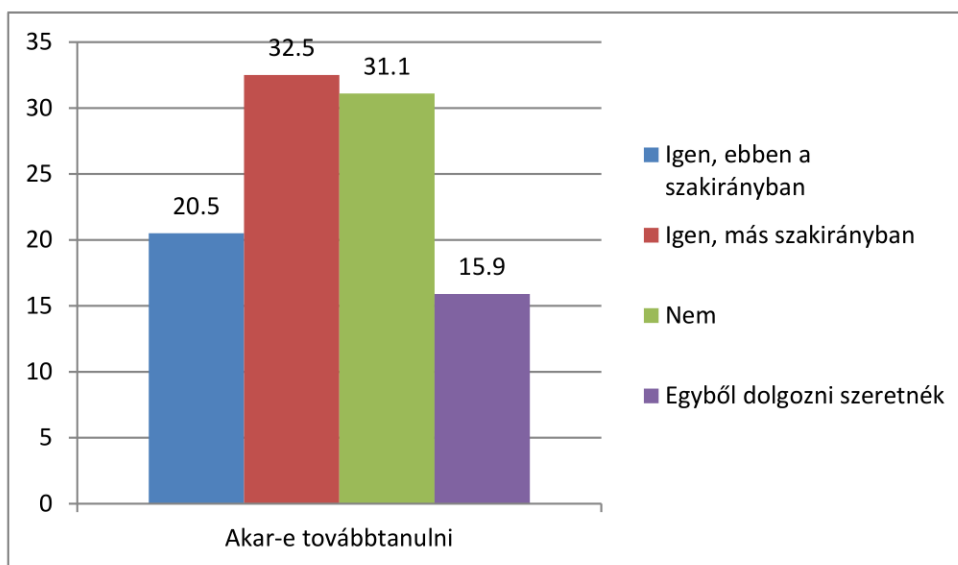
8.ábra. Milyen típusú munkarendben tanul? (%)

Forrás: saját szerkesztés

Kutatásomhoz felmértem, hogy mik a tanító és óvodapedagógia szakos hallgatók tervei a jövőre nézve. Ebben a kérdésben négy válaszadási lehetőség volt adott. Legtöbben, 32,5% diplomaszerezést követően más szakirányban szeretnének továbbtanulni. Tanítói és Óvodapedagógus szakmájukat hátrahagyva más területen kívánnak újabb tudásra szerttenni. Míg a válaszadók 20,5% úgy döntött, hogy folytatja tanulmányait és ebben a szakirányban szeretne továbbtanulni. Ezáltal ez a réteg úgy gondolja, hogy fontos folytatni a választott szakirányt, hogy képesítése magasabb fokú legyen. 15,9% diplomaszerezést követően egyből munkába szeretne állni. A másik kiemelkedő számot az a réteg mutatja, amely nem kíván továbbtanulni sehol. Számuk szerint 31,1% jelennek meg a kutatásban. A válaszok alapján kijelenthető, hogy a többség nem érzi az MA-szintű képzettség fontosságát. Ezért vagy munkába áll azonnal vagy esetleg más szakon próbálja ki magát, hogy több lehetőség legyen adott számára a későbbiekben. A szakváltás ugyanakkor indokolt, ha az egyén nem érzi magáénak pályaválasztását vagy nem tud azzal az elmélettel azonosulni, hogy élete során egy szakmában helyezkedjen el. Ugyanakkor a válaszadók jelentős része a továbbtanulás elvét teljességében elveti, mely által egy bizonyos képzés, szakma elsajátítása után felhagynak bármily jellegű továbbképzéssel.

9.ábra. Főiskolai tanulmányai után szeretne-e továbbtanulni?(%)

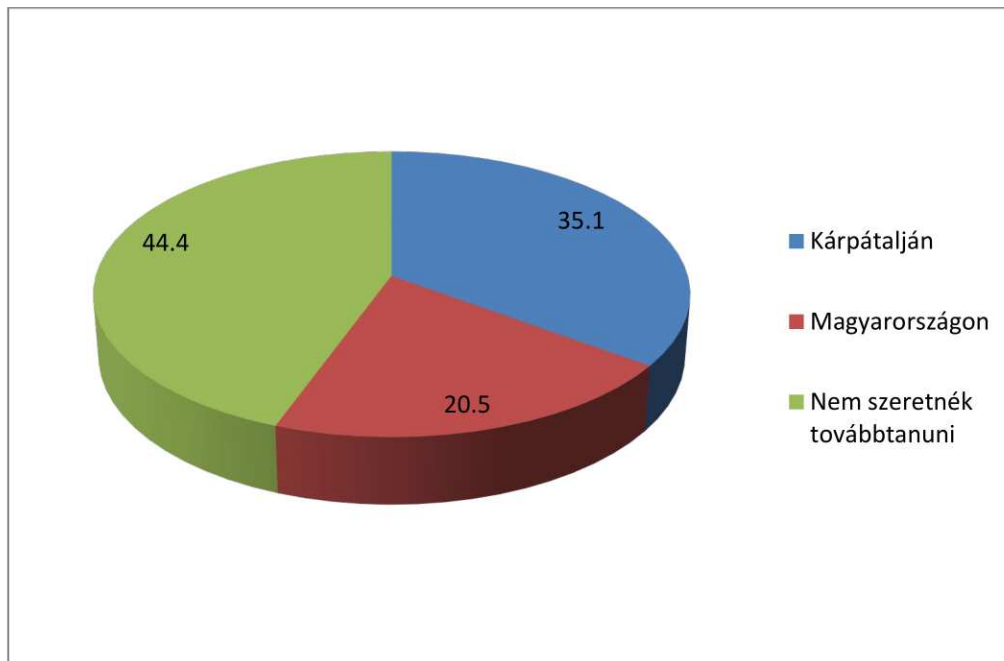

Forrás: saját szerkesztés

A „Hol akar továbbtanulni?” válaszok értéke is alátámasztja azt, hogy a hallgatók szinte fele arányban (44.4%) nem szeretne továbbtanulni. 35,1% Kárpátalján folytatná tanulmányait. 20,5% Magyarországon tervez továbbtanulni. Habár a többség nem akar további képzésen részt venni, a 35,1%-os eredmény biztató. Hiszen ezek a személyek csak itthon tudják elképzelni továbbtanulási, fejlődési lehetőségeiket. Ezáltal is ragaszkodva adott

településükhöz. Így az elvándorlás/kivándorlás esélye csökken körükben. Ugyanakkor nem elhanyagolandó a 20.5%, mely szerint a csoportba tartozó egyének az anyaországban kívánnak képzést szerezni önművelés céljából.

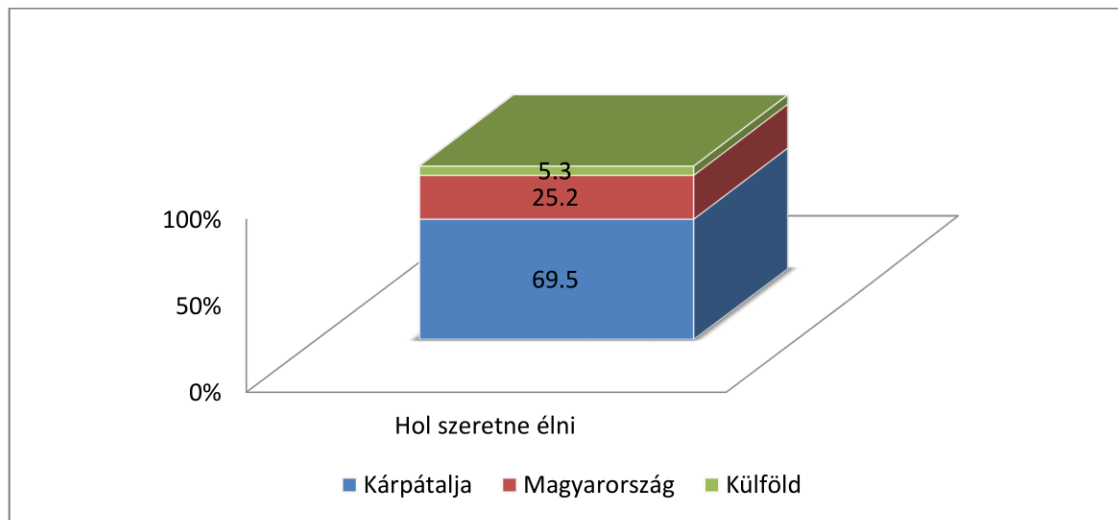
10.ábra. Tanulmányai befejeztével hol szeretne továbbtanulni?(%)

Forrás: saját szerkesztés

Felmértük, hogy a vizsgált csoport a későbbiekben hol szeretne élni, letelepedni. Az eredmény alátámasztja a kárpátaljai magyarok erős identitásának meglétét. Akik Kárpátalján belül szeretnének letelepedni, nagyobb arányban vannak jelen, mint, akik a kivándorlás mellett döntenek. A Kárpátalján letelepedő személyek aránya 69,5%. Azok, akik az anyaországba kívánják folytatni életüket 25,2%-ban vannak jelen mintánkban. Az utolsó lehetőség pedig külföld volt. Ezt a hallgatók 5,3%-a jelölte meg. Ennek oka a külföldön való munkavállalás lehetősége, mely egy jobb vagy szebb életkörülménnyel kecsegteti a kivándorolni kívánó egyéneket. Mindezeket összevetve a kijelenthető, hogy a kárpátaljai magyarok haza iránti szeretete erős és nemzeti identitásuk megkérdőjelezhetetlen a néha fennálló nehézségek ellenére is.

11.ábra. Tanulmányai befejezését követően hol, melyik országban szeretne élni? (%)

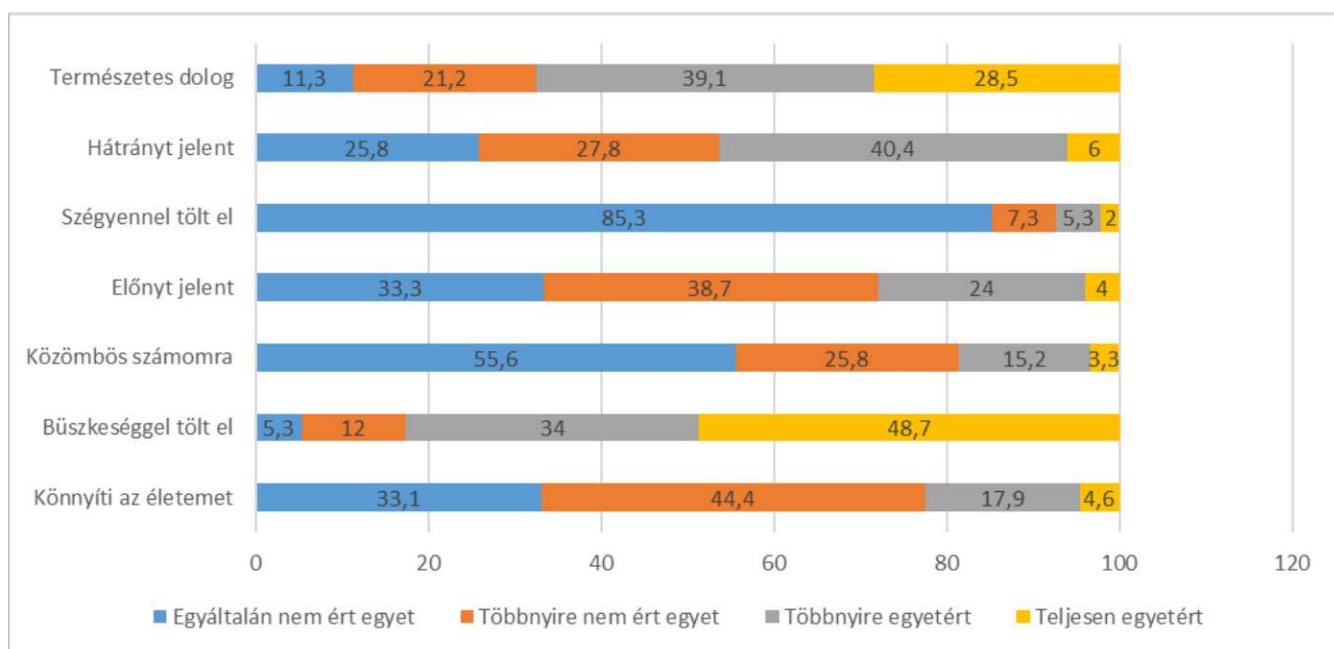

Forrás: saját szerkesztés

4.2. A hallgatók szülőföld iránti elköteleződése és magyarságtudata

Kutatásunk során felmértük, hogy a hallgatók hogyan értékelik, azt, hogy magyarnak születtek Ukrajnában. Az alábbi diagram mutatja, hogy a válaszadók több mint 48,7%-át teljes mértékben büszkeséggel tölti el az, hogy magyarnak született. 28,5%-a úgy véli, hogy ez egy teljesen természetes dolog és 3,3% számára pedig közömbös. Valamint a válaszadók 85,3%-a egyáltalán nem ért egyet azzal az állítással, hogy szégyennel töltené el az, hogy magyarnak született Ukrajnában. Ezáltal arra a következtetésre juthatunk, hogy az itt élő Kárpátaljai magyarok, nemzetiségüket nem szégyenlik, sőt teljes egészében magukénak vallják. Nemzetiségük mellett kiállnak és erősen védik azt. Ha negatív tényezőt kívánunk kiemelni, akkor megfigyelhetjük, hogy a kérdőív alapján a válaszadók 40,4%-a gondolja azt, hogy itt Ukrajnában többnyire hátrányt jelent magyarnak lenni. Ehhez hasonló arány figyelhető meg a könnyíti az életet kérdésnél, ahol szerint a válaszadók 44,4%-ban többnyire nem ért egyet azzal az állítással, hogy könnyítené életét Ukrajnában nemzetisége, azon belül, hogy magyarnak született Kárpátalján. Mint, ahogy azt is megfigyelhetjük, hogy a megkérdezettek mindössze 4%-a érzi úgy, hogy előnyt jelentene számára magyarsága. Habár előfordulnak végletek, de a legtöbben erős nemzeti identitással rendelkeznek a nehézségek ellenére is. Az eloszlásokat az alábbi ábra szemlélteti:

12. ábra. Az, hogy magyarnak születtem Ukrajnában kritériumok megválaszolása (%)

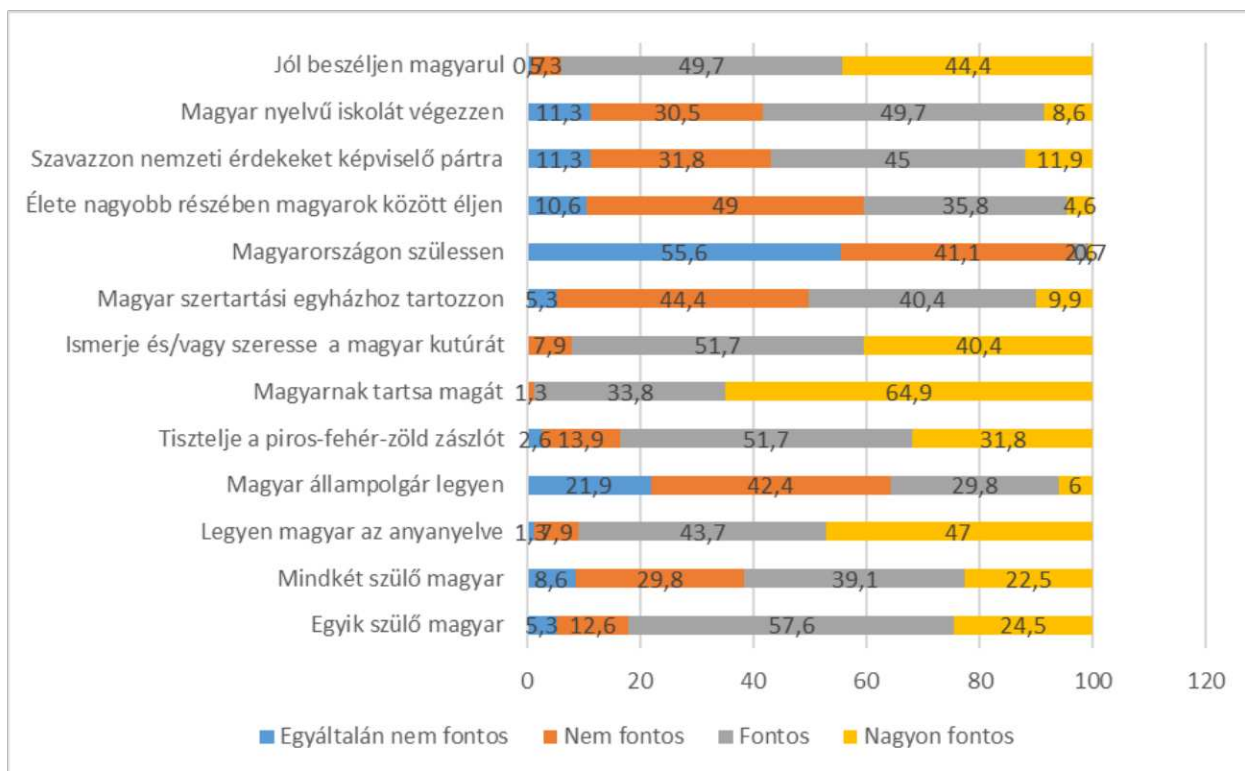
Forrás: saját szerkesztés

Kérdőívünkben különböző identitást jelző meghatározásokat soroltunk fel. A hallgatóknak el kellett dönteniük, hogy valaki magyarnak számítson, mennyire fontosak a felsoroltakat. A válaszadók 49,7%-a gondolja úgy, hogy fontos egy kisebbségi számára az, hogy jól beszélje a magyar nyelvet. 44,4%-pedig nagyon fontosnak tartja, hogy jól beszélje nemzetiségi nyelvét az adott egyén. Ugyanakkor megfigyelhető az a tény, hogy egyetlen személy sem érezte/gondolta úgy, hogy nemzetiségi nyelvének használata és ismerete ne lenne fontos, még ha kisebbségként is él egy adott országban. A megkérdezettek 51,7%-a szerint fontos tisztelni kell a magyar zászlót és csupán 13,9% érzi azt, hogy mindez nem fontos ahhoz, hogy valaki magyarnak számítson. Emellett kiemelkedő a kultúra ismerete/szeretete kérdésre adott válaszok eredménye, mely szerint a többség fontosnak tartja azt, hogy tisztelje saját hagyományait. Ez százalékos arányban 51,7%-ra tehető, illetve ugyanebben a kérdésben a válaszadók 40,4%-a tartja kiemelkedően fontosnak a kultúra szeretetét és annak megőrzését. A magyar nyelvű iskola kérdése már megoszló, mivel eltérés a felmérés által rögzített válaszokban kis eltérés mutatatható ki aközött, hogy fontos-e a magyar nemzetiségű gyermeknek magyar iskolát végeznie vagy sem. Mindezt szemlélteti az, hogy 30,5% azt állítja azt, hogy ez nem fontos momentum, valamint 11,1%-a úgy érzi egyáltalán nem szükséges, amíg ezzel szemben 49,7% válaszadó fontosnak és 8,6% pedig nagyon fontosnak tartsa azt, hogy a gyermek nemzetiségének megfelelő és megegyező tannyelvű iskolát végezzen. Megfigyelhető, hogy a kutatás során a válaszok arányát tekintve

a többség erősen ragaszkodik anyanyelvi intézetéhez. Mindez abban mutatkozik meg, hogy évente változik a kisebbségekre gyakorolt hatás az országon belül. Ez lehet pozitív vagy negatív, de mindenképpen befolyásolja az adott közösséget, mely a helyzethez igazodva hoz döntéseket. A legalább egy vagy mindkét szülő magyar legyen kérdés hasonló eredményeket mutat. A megkérdezettek 57,6%-a úgy gondolja, hogy fontos számára az, hogy legalább az egyik szülő nemzetisége magyar legyen. Emellett 24,5% úgy véli, hogy ez az egyik legfontosabb kritérium. Az hogy mindkét szülő magyar legyen 39,1% számára fontos, 22,5% számára pedig nagyon fontos. A válaszadók 29,8%-a szerint az, hogy mindkettő szülő magyar nemzetiségű legyen nem fontos számára. E tekintetben a vélemények megoszlanak, ugyanakkor az első kiemelt válasz dominánsabb értékeket mutat a többi válaszhoz képest. A vallás is egy mérvadó szempont az identitásvizsgálatok szempontjából. Az itt feltett kérdésre a válaszadók 40,4% érzi úgy, hogy fontos számára az, hogy magyar szertartási nyelvű egyházhoz tartozzon. Amíg ezzel szemben a többség, azaz 44,4%-a azt vallja, hogy ez nem fontos számára. Az, hogy valaki magyar nemzetiségű-e nem az határozza meg, hogy hol/melyik országban született. Mindezt bizonyítja, hogy 55,6% szerint egyáltalán nem fontos és 41,1% szintén nem tartja fontos követelménynek a születési országot, helyet ahhoz, hogy valaki magyarnak vallja magát. Hasonló eredmények mutatkoztak az állampolgárságot illető kérdésben is, mely szerint 21,9% egyáltalán nem tartja fontosnak azt, hogy magyar állampolgár legyen. Ezzel szemben 29,8% tartja fontosnak a magyar állampolgárság meglétét. Viszont a legkiemelkedőbb eredményt a nem fontos kategória érte el, mely szerint a megkérdezettek 42,4% nem tartja fontosnak, a magyarországi állampolgárság meglétét. A fennmaradó 6% tekinti csak elengedhetetlennek az anyaországi állampolgárság meglétét. Habár fontosnak tartják az emberek a nemzeti képviseltesüket, erre mutat a 45%-os arány is, de 31,8%-nak az az álláspontja, hogy nem fontos szavazni. Talán a legkiemelkedőbb eredményt a magyarnak tartsa magát kérdés bizonyítja, mely szerint a válaszadók 64,9%-a úgy véli, ez a legfontosabb eleme a magyarságnak, valamint 33,8% szintén fontosnak tartja mindezt. Kiemelkedő eredményt mutat a kutatásban azok száma, akik nagyon fontosnak tartják azt, hogy magyar anyanyelvű legyen az, aki magyarnak tartja magát. A válaszadók 47%-a képviseli ezt az oldalt. De természetesen akadnak kivételek, akik száma 1,3% -ban vallja, hogy nem fontos, hogy magyar legyen az anyanyelve az adott személynek. A túlnyomó többség számára az anyanyelvi kérdés igen fontos, hiszen erre alapozza magyar identitását. Mivel kisebbségi nemzetről beszélünk és e nemzet sem tartozik helyileg anyaországához, ezért a helyieket más nemzetiségű emberek is körülveszik. Vannak települések ahol ez nagyobb arányban jelenik meg és vannak helyek, ahol a többség magyar.

Az eredmények alapján kijelenthető, hogy a válaszadók többsége (49%) úgy érzi nem fontos, hogy az egyén élete nagyobb részében magyarok között éljen. Habár ezalapján felmerül a beolvadás vagyis az asszimilálódás kérdésköre. A többség arányhoz képest pedig csak 35,8% érzi úgy, hogy fontos az, hogy egy magyar nemzetiségű egyént saját nemzete vegye körbe élete során. Ez az arány nem jóval kisebb, de nem elegendő ahhoz, hogy a többség véleményét befolyásolni tudja.

13. ábra. Ahhoz, hogy valaki magyarnak számítson, mennyire fontos az..(%)

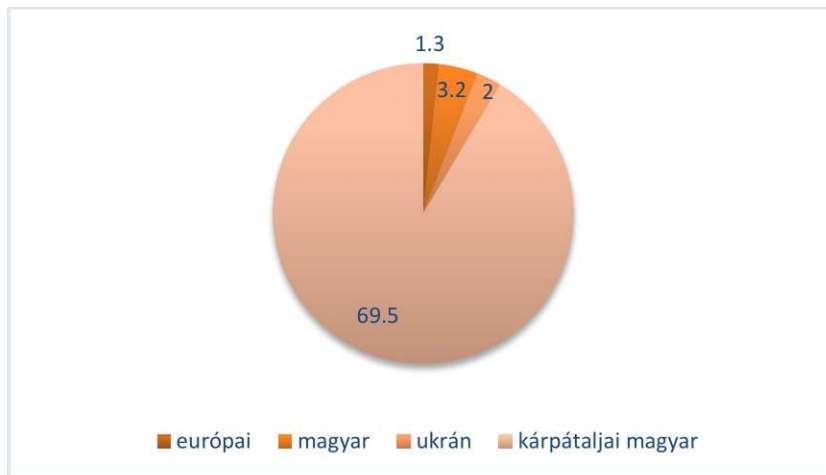
Forrás: saját szerkesztés

Az eredmények azt igazolják, hogy első hipotézis, mi szerint a kárpátaljaiak magyarságtudatában jóval fontosabbak a kulturális értékek megléte a magyar állampolgárságnál, egyértelműen beigazolódott.

A továbbiakban megvizsgáljuk a társadalmi háttérváltozók és a magyarságtudat, valamint szülőföld iránti elköteleződés összefüggését.

Feltártuk, hogy milyen identitásúnak vallják magukat a tanító és óvodapedagógus szakon tanuló hallgatók. 69,5% kárpátaljai magyarnak tekinti magát, 3,2% magyarnak, 2% pedig ukránnak vallotta magát. Illetve egy új kategória is megfigyelhető, emylet a válaszadók 1,3% választott ki magának. Ők európainak vallották magukat és ekképen határozták be hovatartozásukat.

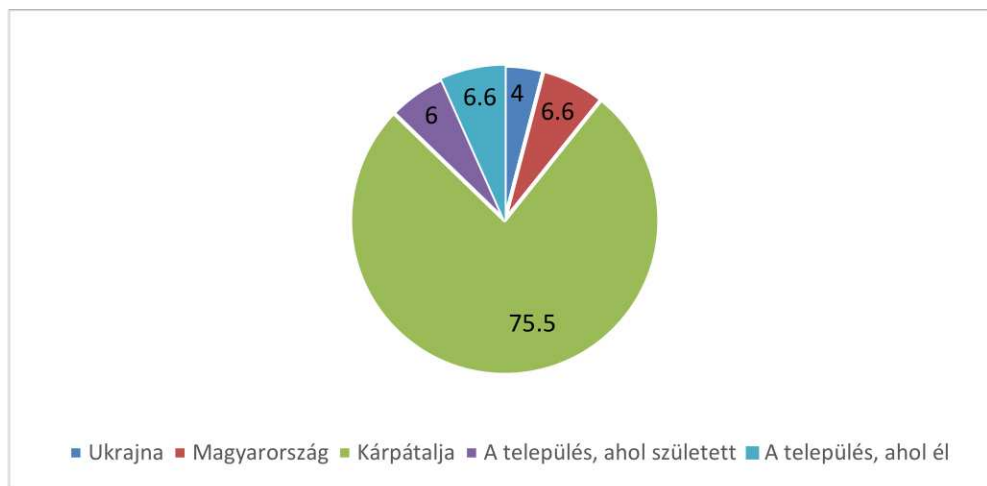
14. ábra. Leginkább úgy írnám le magam, mint...(%)

Forrás: saját szerkesztés.

Kutatásunk során megvizsgáltuk, hogy a hallgatók mit tekintenek hazájuknak. A válaszadók legnagyobb arányban Kárpátalját tekintik hazájuknak, ez az arány 75,5% mutatkozik meg. Ezzel szemben a fennmaradó 6,6% Magyarországot, míg 6,6% a települést, ahol él, és 4% Ukrainát tekinti hazájának. A fennmaradt 6% válaszaként a települést, ahol születtem perspektívát jelölte meg.

15. ábra: Mit tekint hazájának? (%)

Forrás: saját szerkesztés.

Az eredmények igazolják, hogy második hipotézisünk, miszerint, *a hallgatók többsége kárpátaljai identitástudattal rendelkezik*, beigazolódott.

Megvizsgáltuk a társadalmi háttérváltozók és az identitástudat összefüggését. A településtípus és a mit tekint hazájának kérdés között szignifikáns kapcsolat mutatható ki. A falun élők 91,8%-a Kárpátalját tekinti hazájának. Csekély számban mutatkozik meg a válaszadók azon része, akik Ukrainát tekintik hazájuknak, pontosan 4,1% ért egyet ezzel.

Ezzel teljesen megegyező értéket mutat a csoport azon része, akik a Magyarország opciót választották. Itt szintén 4,1% sorolja magát ebbe a kategóriába. A városiak között 75% Kárpátalját tartja hazájának, amíg 16,7% ahhoz az állításhoz csatlakozott, miszerint Magyarország a hazája. Az utolsó kategóriában, mely Ukrainát tartja hazájának, 8,3%-os arány figyelhető meg. Ezáltal a városban élők elenyésző része tartja Ukrainát hazájának. Megyeszékhelyet tekintve 0%-os a válaszadók azon csoportja, mely Ukrainát tartja hazájának. Magyarországot és Kárpátalját tekintve 40-60 %-os megoszló eredmény alakult ki. Így a válaszadók 40%-a Magyarországot tekinti hazájának, amíg a másik 60% Kárpátalját. Ezáltal a megyeszékhelybe sorolandó hallgatók is egyértelműen inkább Kárpátalját nevezik meg hazájuknak, mintsem Magyarországot. Ha az eredményeket összevetjük a falun élők szülőföld iránti elköteleződése erősebb, szorosabb mint a városiaké. Emellett a városi hallgatók többsége a falvakban élőkhez képest vallotta Ukrainát hazájának. Ez megfigyelhető abban az összevetésben, hogy a városiak Ukrainát 8,3%-ban tekintik hazájuknak, amíg a falun élők csupán 4,1%-a van így ezzel. A válaszok alapján ezáltal a falvakban élők erősebb nemzeti identitástudattal rendelkeznek, mint a városban élők. Viszont városiak nagy része Kárpátalját helyezi előtérbe, mi szerint ez a mutató eléri a 75%-ot, Magyarország ezzel szemben csak 16,7%-ot tudhat magáénak. Ezáltal a városiak is sokkal jobban preferálják a szülőföldjükön való megmaradást, mint az anyaországhoz való csatlakozást kivándorlás által.

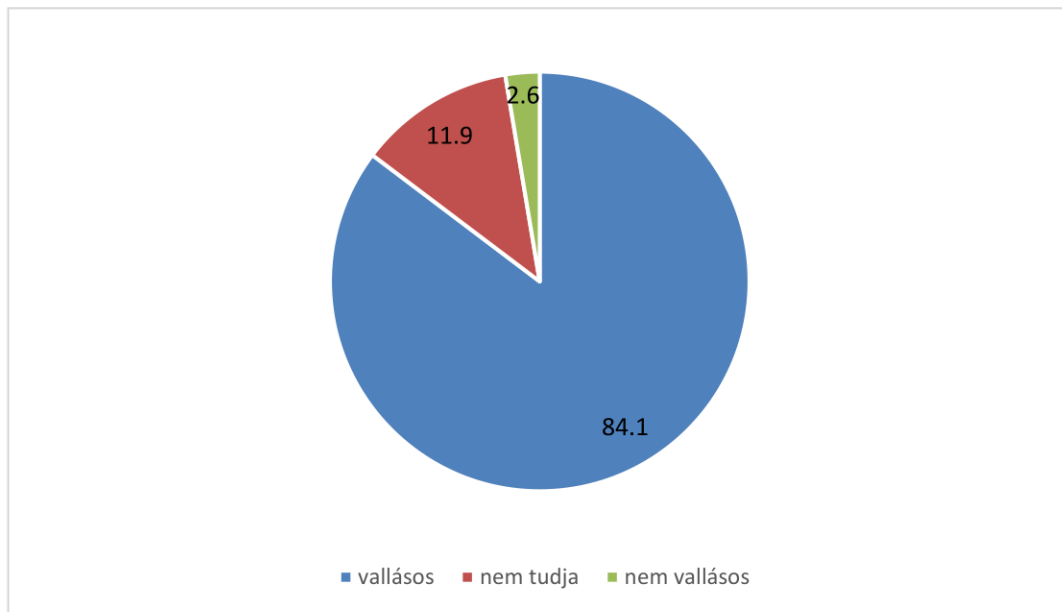
1. számú táblázat.

		Mit tekint hazájának?			Chi-négyzet	Sig
		Ukrajna	Magyarország	Kárpátalja		
Lakhely	Falu	4,1	4,1	<u>91,8</u>	14,068	,0007
	Város	8,3	16,7	<u>75</u>		
	Megyeszékhely	<u>0</u>	<u>40</u>	<u>60</u>		

Forrás: saját szerkesztés.

Az identitásvizsgálatok elengedhetetlen kérdésköre a vallásosság. A hallgatók nagy része 84,1% vallásosnak tekinti magát. A hallgatók 11,9% nem tudja eldönteni, hogy vallásos-e, és 2,6% pedig a nem vallásos alternatívát foglalják el.

16. ábra: A hallgatók vallásossága (%).

Forrás: saját szerkesztés.

Chi-négyzet próbával megvizsgáltuk a vallásosság és a jövőtervek összefüggését. Az eredmények alapján elmondhatjuk, hogy a vallásosság befolyásolja a jövőterveket a lakhelyválasztás szempontjából. Akik a leginkább vallásosak, s egyházuk tanításait igyekeznek követni, legnagyobb arányban 74%-ban Kárpátalján képzelik el jövőjüket. 22,8% Magyarországon szeretne élni, s csupán 3,1% kíván külföldre költözni tanulmányait követően. Akik nem tudják magukról eldönteni, hogy vallásosak-e vagy sem, 44,4%-ban a hallgatók Kárpátalján kívánnak letelepedni. Viszont ebben a kategóriában kevés eltérés mutatatható ki a változók között. Mivel 33,3% biztos abban, hogy a jövőre nézve Magyarországon kíván letelepedni, míg a fennmaradt 22,2% anyaországától is tovább menne és inkább külföldön próbálna meg érvényesülni véglegesen. Ebből arra a következtetésre jutunk, hogy a vallásosság gyengülésével emelkedik az elvándorlási hajlam. A megkérdezettek azon része, akik nem tartják magukat vallásosnak nem szeretnék kivándorolni külföldre, ugyanakkor 60%-uk, azaz a többség Magyarországra kíván kitelepedni. A fennmaradó 40% pedig itthon marad Kárpátalján, Következtetésként az vonható le, hogy habár a külföldre vándorlás lehetősége kizárt, ugyanakkor a hallgatók zöme (60%) Magyarországon képzelel el jövőjét. Mindez jól bizonyítja azt a tényt, hogy a hazaszeretet, a nemzeti identitás és a kivándorlás erős kapcsolatot ápol a vallásossággal.

2. táblázat: A vallásosság és a jövőtervek összevetése.

		Jövőtervek a letelepedést illetően			Chi-négyzet	Sig
		Kárpátalja	Magyarország	Külföld		
Vallásosság	Vallásos, egyháza tanítását követi	<u>74</u>	22,8	3,1	16,799 ^a	,002
	Nem tudja, vallásos-e	44,4	33,3	22,2		
	Nem vallásos	<u>40</u>	<u>60</u>	0		

Forrás: saját szerkesztés.

Chi-négyzet próbával megvizsgáltam, a vallásosság a és a hol akar továbbtanulni kérdést. Azok a személyek, akik vallásosak, egyházuk tanításait követik, a legnagyobb arányban nem szeretnék továbbtanulni (48%), vagy ha igen, azt leginkább Kárpátalján. A válaszadók 33,1%-a ért egyet ezzel az állítással. Az eredmények alapján pedig a fennmaradó 18,9% vallja azt, hogy Magyarországon kíván továbbtanulni. Azok közül akik nem tudják, hogy vallásosak-e 22,2% nem kívánnak továbbtanulni. Azok a személyek, akik a Magyarországon való továbbtanulás opcióját választották szintén 22,2%-ban vannak jelen. A továbbtanulás ebben a kategóriában a többség kijelentése szerint 55,6% fed le, mely szerint növekedett a továbbtanulás esélye azok között, akik mindezt Kárpátalján szeretnék megvalósítani. Végül, azok akik nem tartják magukat vallásosnak 25%-ban döntöttek a szülőföldjükön való továbbképzés mellett. Mindemellett 20% a nem vallásos kategóriában véglegesen be szeretné fejezni tanulmányait. Kiemelném a többség visszajelzését miszerint 60% egyértelműen Magyarországon kíván a jövőben bármiféle továbbképzésen indulni. Ezáltal kijelenthetjük azt, hogy a két táblázat eredménye azt mutatja, hogy a vallásosság egy mérvadó pont a kivándorlás terén.

3. táblázat: A vallásosság és a továbbtanulási tervek összevetése (%).

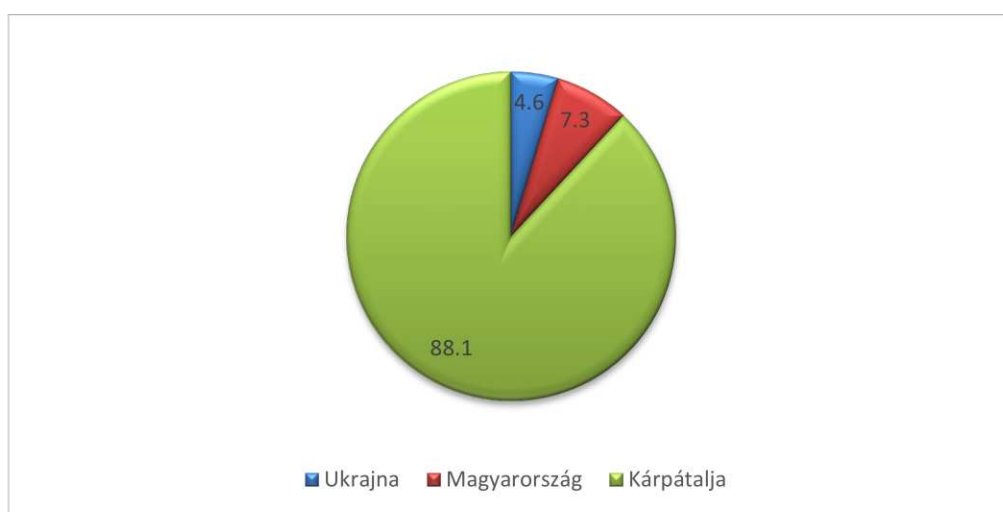
		Hol akar tanulni?			Chi-négyzet	Sig
		Igen, Kárpátalján	Igen, Magyarországon	Nem szeretnék továbbtanulni		
Vallásosság	Vallásos, egyháza tanítását követi	33,1	18,9	<u>48,0</u>	9,620 ^a	,047
	Nem tudja, vallásos-e	55,6	22,2	22,2		
	Nem vallásos	25	<u>60</u>	20		

Forrás: saját szerkesztés.

Az eredmények alapján elmondható, hogy harmadik hipotézisünk, ami azt állítja, hogy a *vallásosság és a szülőföld iránti elköteleződés kapcsolatban áll*, beigazolódott.

Az alább megtekinthető diagram jól mutatja, hogy milyen sajátos a kárpátaljai hallgatók identitása. Ezt mi sem szemlélteti jobban, mint a 88,1%-os arány. Ez a mennyiség a hallgatók azon részét fedti le, akik Kárpátalját tekintik hazájuknak. A fennmaradt százalékos arány elenyésző az előbbi kategóriához képest. Hiszen 7,3% magyarnak és csupán 4,6% tekinti hazájának Ukrajnát. Ezzel egy korábbi kutatás is beigazolódik, miszerint az a kisebbség, mely anyaországától elszakad és huzamosabb időn keresztül arra kényszerül, hogy egy nagyobb országon belül fennmaradjon és megőrizze kultúráját, nyelvét, az különváljék, és a maga nevében saját nemzeti kisebbségi csoportot alakít ki. Ezt nevezzük regionális identitásnak.

17. ábra: Regionális identitás

Forrás: saját szerkesztés

ÖSSZEGRZÉS

A szakdolgozat témája *A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanítói és óvodapedagógia szakos hallgatók identitásvizsgálata*. A kutatás során a nappali és levelezői óvodapedagógus és tanítói szakos diákokat kérdeztük meg. A kutatás eszköze a kérdőív volt. A kérdőív papír alapon, illetve a Covid19 járványhelyzet miatt online térre terelődött. A kutatásban 151 fő vett részt. A kutatás célja az volt, hogy felmérjük a diákok körében mennyire erős nemzeti identitásuk, elkötelezettségük Kárpátalja iránt. Az elsődleges szempont az volt, hogy az itt élők kárpátaljai magyarnak tekintsék magukat. A kérdőívben megjelent legfontosabb kérdések a következők: Hol kíván az egyén továbbtanulni? Hol kíván letelepedni? Vallásosnak tartja-e magát? Mit tekint anyanyelvének? Előnyt vagy hátrányt jelent számára magyarsága? Mikor tekinthető az egyén „igazi” magyarnak? Milyen nemzetiségűnek vallja magát? Mit tekint hazájának? A megkérdezettek többsége Kárpátalját tekinti hazájának. Ezen belül a falvakban élők 91,8%-a áll ki emellett, a városi lakosok tekintetében pedig 75% vallja ezt. A kérdőív kitér a kisebbségben élő nemzet országon belüli problémáira is. A megpróbáltatások ellenére a kárpátaljai magyarok hűek anyanyelvükhöz és ápolják hagyományaikat. Tisztelik és szeretik nemzetüket. Mindezt alátámasztja az az eredmény, mely szerint 69,5% szeretne itthon, Kárpátalján élni. A fennmaradó 25,2% anyaországába szeretne élni és csupán 5,3% vándorolna ki külföldre, messze szülőföldjétől. Mindezeket leginkább a vallás befolyásolja. Azok a személyek, akik vallásosnak tekintik önmagukat, nem szeretnék kivándorolni. Ezt igazolja a válaszadók 74%-a. A fennmaradt 22% Magyarországon szeretne élni, míg a maradék 3,1% külföldön érvényesülne.

A kutatás során felmerült az a kérdés is, mely szerint a diákok szeretnék-e továbbtanulni és, ha igen, ezt hol tennék meg? Az első kérdést illetően a válaszadók 31,1%-a nem kíván továbbtanulni, 32,5% pedig szeretne, csak nem abban a szakirányban, amely képzésében éppen részt vesz. 15,9%-ra tehető a válaszadók azon százaléka, akik a végzettség megszerzése után azonnal munkába szeretnék állni. A fennmaradó 20,5% pedig szeretné folytatni tanulmányait. Kutatási eredményeik alapján feltételezhető, hogy azok a személyek, akik a magyar oktatási rendszerben vesznek részt, mindig szerves részei lesznek a jövő nemzedék oktatásának. A kutatás során három hipotézist állítottunk fel, mely mindegyike beigazolódott. Az első állítás szerint a kárpátaljaiak magyarságtudatában jóval fontosabbak a kulturális értékek megléte a magyar állampolgárságnál. Eredményeink kimutatták, hogy a magyar nyelv ismerete, a magyar zászló tisztelete és a nyelv ápolása sokkal fontosabb, mint a magyar állampolgárság megléte. A második hipotézis, miszerint a hallgatók többsége

kárpátaljai identitástudattal rendelkeznek, beigazolódott: a felmérésben résztvevő személyek többsége 75,5%-a Kárpátalját tartja hazájának. 6,6% Magyarországot nevezte meg, 6,6% pedig a települést, ahol él, 6% pedig a települést nevezte meg, ahol született. Ukrajnát csupán 4% tekinti hazájának. A harmadik hipotézis szerint a vallás és a szülőföld iránti elkötelezettség kapcsolatban áll egymással. Ez az állítás is beigazolódott: a hallgatók 84,1%-a vallásosnak vallja magát. Azok aránya, akik nem tudják eldönteni, hogy vallásosak-e, 11,9%-ra tehető, és csupán, 2,6% nem vallásos. Az utóbbi csoportnál a további kérdések által 60%-os arányban kimutatható a kivándorlás esélye. Míg azok, akik vallásosnak tartják magukat, itthon, Kárpátalján kívánnak élni.

РЕЗЮМЕ

Тема моєї курсової роботи є – «Вивчення стану національної самосвідомості студентів дошкільної та початкової освіти ЗУІ ім. Ф. Ракоці II».

У ході дослідження ми взяли інтерв'ю у студентів стаціонарного та заочного форми навчання. Методом дослідження було анкетування. Анкетування проводилося в паперовим способом. У дослідженні брали участь 151 осіб. Метою дослідження було оцінити, наскільки сильна їхня національна ідентичність та відданість своїй батьківщині серед студентів. Основним теорією було те, що закарпатчани, які живуть тут, чи вважають вони себе угорцями. Найважливіші запитання анкети: Де людина хоче вчитися далі? Де хоче оселитися? Чи вважає себе релігійним? Що вона вважає своєю рідною мовою? Чи те що він угорець є для нього перевагою чи недоліком? Коли фізичну особу можна вважати «справжнім» угорцем? До якої національності він себе причисляє? Що людина вважає своєю батьківщиною? Що стосується результатів, то він видався позитивним. З точки зору того, що більшість опитаних вважають Закарпаття своєю батьківщиною. У тому числі це 91,8% тих, хто проживає в селах - це також виділяється по відношенню до міських жителів, яких є 75% вони також визнають це. Анкета також охоплює проблеми національної меншини в країні. Незважаючи на випробування, угорці Закарпаття віддані рідній мові та дбають про свої традиції. Вони поважають і люблять свою націю. Все це підтверджується результатом того, що 69,5% хотіли б жити на «Закарпатті» вдома. Решта 25,2% хотіли б повернутися до рідної країни, і лише 5,3% емігрували за кордон далеко від своєї батьківщини. На все це найбільше впливає релігія. Адже люди, які вважають себе релігійними, не хочуть емігрувати. Це підтверджують 74% опитуваних. Решта 22% хотіли б жити в Угорщині, а решта 3,1% - за кордоном. Дослідження також поставило питання про те, чи хотіли б студенти продовжувати навчання, і якщо так, то який вибір найліпший для них. Щодо першого питання, 31,5% опитуваних не хочуть продовжувати навчання, а 32,5% хотіли б, але не за тією спеціальністю, за якою зараз навчаються. 18,4% - в вигляді відсотка опитуваних, які хотіли б почати роботу відразу ж після отримання диплому. А решта 15,9% вважають, що хочуть продовжити навчання. Хоча це є негативним результатом, зважаючи на те, що більшість не хочуть продовжувати навчання, так є ті, хто віддаляється від своєї нинішньої сфери навчання та починає осягати іншу

професію, в той же час, існує постійний інтерес до професій, які були опрацьовані мною. Таким чином, можна припустити, що особи, які беруть участь в угорській системі освіти, завжди будуть невід'ємною частиною освіти наступного покоління. Принаймні деякі з них. У ході дослідження я вивела три гіпотези, кожна з яких була успішно підтверджена. Згідно з першим твердженням, існування культурних цінностей набагато важливіше для угорців Закарпаття, ніж угорське громадянство. Зрештою, відсоток показує, що знання угорської мови, повага угорського прапора та збереження мови набагато важливіші, ніж наявність угорського громадянства. Друга гіпотеза, згідно з якою більшість студентів має почуття ідентичності на Закарпатті 75,5%, була підтверджена. Зрештою, більшість опитаних вважають Закарпаття своєю батьківщиною, 6,6% назвали батьківщиною Угорщину, 6,6% населеним пунктом, де вони живуть, а 4% також вважають Україну своєю батьківщиною. Третя гіпотеза полягає в тому, що релігія та відданість батьківщині взаємопов'язані. Це твердження також було підтверджено досить високими значеннями. Оскільки 84,1% студентів сповідують релігійність. Частка тих, хто не може вирішити дорівнює 11,9% - , і тільки 2,6% не є релігійними. Для останньої групи були задані додаткові питання які показали 60%-вий результат який засвідчує можливість міграції до іншої країни. В той час, ті хто вважають себе релігійними, в більшості випадків оселяються на Закарпатті остаточно. В ході мого дослідження я успішно опитував 1,2,3,4 курси магістерських курсів за спеціальностями викладання та виховання в дитячих садках. У дослідженні брали участь як студенти денної форми навчання, так і заочні. Таким чином, нам вдалося обстежити 61% учасників факультету педагогіки та психології.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Balázs Miklós (2006.01.24): Csak hagyma vagy.

URL: <https://fidelio.hu/klasszikus/csak-hagyma-vagy-121747.html> (Letöltés ideje: 2019.10.20)

Berger, P. L.-Luckmann, T. (1966): *The Social Construction of Reality*. New York, Doubleday.

Bindorffer Györgyi (2001): *Kettős identitás. Etnikai és nemzeti azonosságtudat Dunabogdányban*. Budapest, Új Mandátum Kiadó, MTA Kisebbségkutató Intézet.

Bosznay Csaba (2005): A polgári és etnikai nemzeti identitás körvonalai Ukrajnában. In: *Kisebbségkutatás, 4.szám*.

Botlik József – Dupka György (1993): *Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján*. Ungvár–Budapest, Intermix Kiadó.

Csányi Yvonne (2000): A speciális szükségletű gyermekek és fiatalok integrált neveléseoktatása. In: Illyés Sándor (szerk.): *Gyógypedagógiai alapismeretek*. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Budapest, 377–408.

Csáti József–Dióssi Géza Kornél (1992): A Kárpátaljai Római Katolikus Egyház. In: *Extra Hungariam. A Hatodik Síp antológiája*. Budapest–Ungvár, Hatodik Síp Kiadó, 176–182.

Csepeli György (1992): Tudásunk a nemzettudatról. In: *Társadalmi Szemle 47. 1992. 4.*

Csepeli György (2002): *A nagyvilágon e kívül... Nemzeti tudat és érzésvilág Magyarországon 1970–2002*. Budapest, József Műhelykiadó.

Csernicskó István (1998): *A magyar nyelv Ukrajnában (Kárpátalján)*. Budapest, MTA Kisebbségkutató Műhely, Osiris Kiadó.

Csernicskó István–Soós Kálmán (2002): MOZAIK 2001. Gyorsjelentés – Kárpátalja. In: *Mozaik 2001. Magyar fiatalok a Kárpát-medencében*. Nemzeti Ifjúságkutató Intézet Budapest.

Erikson, E. (1991): Az életciklus: az identitás epigenezise. In: Erikson, E.: *A fiatal Luther és más írások*. Budapest, Gondolat Kiadó.

Gergely András – Gelsei Gergő – Gergely Vera – Horváth Vera: *Nemzeti és etnikai kisebbségek*

http://vmek.oszk.hu/03400/03477/pdf/6_etnikai.pdf (Letöltés ideje: 2020.01.05)

Gordon, M. (1964): *Assimilation in American Life*. New York, Oxford University Press.

Hires-László Kornélia (2009): A nemzeti és lokális identitás tényezői a kárpátaljai magyarok körében In: Karmacsi Zoltán és Márku Anita szerk., *Nyelv, identitás és anyanyelvi nevelés a XXI. században*. Ungvár, PoliPrint.

Hires-László Kornélia (2010): *Az öreg fát már nagyon nehéz kivágni. A nemzeti és lokális identitás faktorai az ezredfordulón a kárpátaljai magyar közösségben*. Ungvár, PoliPrint.

Hires-László Kornélia (2015): *Nyelvi tájkép és etnicitás Beregszászon*. II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont, Ungvár, Autdor-Shark.

https://bgazrt.hu/wp-content/uploads/2020/04/6.Kovacs_Pallay.2019.2.pdf (Letöltés ideje: 2020.04.20)

Jakab Albert Zsolt – Vajda András (2018): *A néprajzi örökség új kontextusai. Örökség: etnicitás, regionális identitás és territorialitás*. Kolozsvár, Kriza János Néprajzi Társaság.

Józan Lajos – Gulácsy Lajos (1992): A Kárpátaljai Református Egyház múltja és jelene. In *Extra Hungariam. A Hatodik Síp antológiája*. Budapest–Ungvár, Hatodik Síp Kiadó, 156–162.

Magyar Nagylexikon. Akadémiai Kiadó (1993)

Orosz Ildikó (2005): *A magyar nyelvű oktatás helyzete Kárpátalján az ukrán államiság kialakulásának első évtizedében (1989–1999)*. Ungvár, PoliPrint.

Orosz Ildikó (2007): *A függetlenségtől a narancsos forradalomig. A kárpátaljai magyarság helyzete a független Ukrajnában (1991–2005)*. Ungvár, PoliPrint.

Orosz Ildikó (2009): Oktatás, képzés. In: Baranyi Béla szerk., *A Kárpát-medence régiói 11. Kárpátalja, 421–453*. Pécs–Budapest, MTA Regionális Kutatások Központja – Dialóg Campus Kiadó.

Palkó Katalin (2011): *Az identitás területi dimenziói a politika tükrében*. Pécs.

Palkó Katalin (2013): *Nemzeti identitás – egység vagy sokszínűség? Politikai Megbékélés Beszélgetéssorozat II.* Budapest, Policysolutions.

Papp Z. Attila – Ferenc Viktória – Márton János – Morvai Tünde – Szerbhorváth György – Zsigmond Csilla (2017): *GeneZys 2015. Külhoni magyar fiatalok a Kárpát-medencében.* Mathias Corvinus Collegium – Tihanyi Alapítvány és a Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézet Budapest.

Papp Z. Attila, Veres Valér (2007): *Kárpát Panel 2007. A Kárpát-medencei magyarok társadalmi helyzete es perspektívái. Gyorsjelentés.* Budapest, MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet.

Rékai Miklós (1994): Zsidók és jogok. Egy kárpátaljai zsidó közösség ön- és magyarságképe. In: Romsics Imre szerk., *A másik ember. A fiatal Néprajzkutatók III. Konferenciájának előadásai.* Kalocsai Múzeumi Értekezések.

Shulmann, Stephen (2004): The Contours of Civic and Ethnic National Identification in Ukraine. In *Europe-Asia Studies*, 56. Vol. 1. No., 35–56 p.

Szabó Ákos (2013): *MOZAIK2011 – magyar fiatalok a Kárpát-medencében. Kutatási jelentés.* Szeged-Budapest, A Belvedere Meridionale és a Nemzeti Család és Szociálpolitikai Intézet közös kiadása.

Szabó Júlia (2014): *Magyar identitás határon innen és túl. A jövő képe az ifjúság szemében.* Új ifjúság szemle alapítvány.

Szoták Szilvia (2011): *Határhelyzetek V. Sztereotípiák, választások, túlélési stratégiák kisebbségi léthelyzetekben.* Budapest, Balassi Intézet Márton Áron Szakkollégium.

Tajfel, H. (1978): *The Social Psychology of Minorities.* London, Minority Rights Group.

Tóth Kinga Dóra (2004): *Magyarországi és angliai kiemelkedett cigányok identitástípusainak összehasonlító elemzése. Ph.D. értekezés.* Budapest, Budapesti Közgazdaságtudományi és Államgazdaságtani Egyetem, Szociológia Ph.D. program.

Veres Valér (2005): *Nemzeti identitás Erdélyben – szociológiai olvasatban. Az erdélyi magyarok identitásának sajátosságai, társadalmi rétegződési perspektívában.* Budapest, Akadémiai Kiadó.

Mellékletek

1. számú melléklet: Ábrák és táblázatok jegyzéke

1.ábra: Vallások változatossága Kárpátalján. (Híres László Kornélia, 2015).....	17
2.ábra: Lakhely szerinti megoszlás (%).....	25
3.ábra: A vizsgált hallgatók családi állapota (%)	25
4.ábra: Szülők nemzetisége (%)	26
5.ábra: Milyen tannyelven végezte középiskolai tanulmányait(%).....	27
6.ábra: Milyen szakon tanul?(%).....	27
7.ábra: Hányadik évfolyamon tanul?(%).....	28
8.ábra: Milyen típusú munkarendben tanul?(%)	28
9.ábra: Főiskolai tanulmányai után szeretne-e továbbtanulni?(%).....	29
10.ábra: Tanulmányai befejeztével hol szeretne továbbtanulni?(%).....	30
11.ábra: Tanulmányai befejezését követően hol, melyik országban szeretne élni? (%) ..	31
12.ábra: Az, hogy magyarnak születtem Ukrajnában kritériumok megválaszolása (%)..	32
13.ábra: Ahhoz, hogy valaki magyarnak számítson, mennyire fontos az..(%)	34
14.ábra: Leginkább úgy írnám le magam, mint...(%).....	35
15.ábra: : Mit tekint hazájának? (%)	35
16.ábra: A hallgatók vallásossága (%)	37
17.ábra: Regionális identitás (%)	39
1.számú táblázat: Mit tekint hazájának?.....	36
2. számú táblázat: A vallásosság és a jövőtervek összevetése	38
3. számú táblázat: A vallásosság és a továbbtanulási tervek összevetése	39

2. számú melléklet: Kérdőív

Kedves Kitöltő!

Az alábbi kérdőív kitöltésével évfolyammunkám megírásához járulsz hozzá, amely a II. RF KMF tanítói és óvodapedagógia szakos hallgatóinak magyarságtudatát, szülőföld iránti elköteleződését és társadalmi háttérét vizsgálja. A kitöltés névtelen, a válaszokat kizárólag összesítve, statisztikai elemzés céljából használom fel. Nincsenek jó és rossz válaszok, az adatok elemzéséhez fontos azonban, hogy minden kérdésre válaszoljatok. Köszönöm a segítségédet!

Magyarságtudat és szülőföld iránti elköteleződés

1. Mit tekint hazájának?

1. Ukrajnát
2. Magyarországot
3. Kárpátalját
4. A települést, ahol született
5. A települést, ahol él
6. Európát
7. Úgy érzi, hogy nincs igazi hazája
8. Egyéb, éspedig: _____

2. Válassza ki a csoportok közül azt, amelyikhez leginkább tartozónak érzi magát.

Vagyis fejezze be a következő mondatot: Leginkább úgy írnám le magam, mint.....

1. európaít
2. magyart
3. ukránt
4. kárpátaljai magyart
5. egyéb, éspedig.....

3. Milyen nyelven beszélnek most otthon a családban?

1. ukránul
2. magyarul

3. oroszul

4. más nyelven, éspedig: _____

4. Mennyire ért egyet az alábbi kijelentésekkel? Az, hogy magyarnak születtem

Ukrajnában.....

	Egyáltalán nem ért egyet	Többnyire nem ért egyet	Többnyire egyetért	Teljesen egyetért
1. könnyíti az életemet	1	2	3	4
2. büszkeséggel tölt el	1	2	3	4
3. közömbös számomra	1	2	3	4
4. előnyt jelent	1	2	3	4
5. szégyennel tölt el	1	2	3	4
6. hátrányt jelent	1	2	3	4
7. természetes dolog	1	2	3	4

5. Ahhoz, hogy valaki magyarnak számítson, mennyire fontos az, hogy

	Egyáltalán nem fontos	Nem fontos	Fontos	Nagyon fontos
1. legalább egyik szülő magyar legyen	1	2	3	4
2. mindkét szülő magyar legyen	1	2	3	4
3. magyar legyen az anyanyelve	1	2	3	4
4. magyar állampolgár legyen	1	2	3	4
5. tisztelje a piros-fehér-zöld zászló	1	2	3	4
6. magyarnak tartsa magát	1	2	3	4
7. ismerje és/vagy szeresse a magyar kultúrát	1	2	3	4
8. magyar szertartási nyelvű egyházhoz tartozzon	1	2	3	4
9. Magyarországon szülessen	1	2	3	4

10. élete nagyobb részében magyarok között éljen	1	2	3	4
11. szavazzon nemzeti érdekeket képviselő pártra	1	2	3	4
12. magyar nyelvű iskolát végezze	1	2	3	4
13. jól beszéljen magyarul	1	2	3	4

6. Melyik állítással tudná magát a legjobban jellemezni?

1. Vallásos vagyok, egyháza, tanításait törekszem követni.
2. Nem tudom megmondani, hogy vallásos vagyok-e vagy sem.
3. Nem vagyok vallásos.
4. Határozottan nem vagyok vallásos, más meggyőződésű vagyok.

7. Milyen gyakran jár templomba, misére, istentiszteletre, vallási közösségek különböző szertartásaira?

1. hetente többször;
2. minden héten egyszer;
3. havonta kétszer, háromszor
4. havonta egyszer
5. évente egyszer
6. ritkábban mint évente
7. soha

8. Milyen gyakran szokott imádkozni?

1. Naponta többször
2. Naponta egyszer
3. Hetente többször
4. Hetente egyszer
5. Havonta többször
6. Nagy ünnepeken
7. Soha

Szocio-demográfiai adatok

1. Születési éve _____
2. Neme:
 - a. férfi
 - b. nő
3. Mi az Ön lakhelye?
 1. Falu
 2. Város
 3. Megyeszékhely
4. Mi az Ön családi állapota?
 1. egyedülálló
 2. házas
 3. nem házas, de együtt él valakivel
 4. elvált
 5. párkapcsolat
5. Mi az édesanyja nemzetisége?
 1. magyar
 2. ukrán
 3. orosz
 4. egyéb, és pedig
6. Mi az édesapja nemzetisége?
 1. magyar
 2. ukrán
 3. orosz
 4. egyéb, és pedig
7. Milyen tannyelven végezte középiskolai tanulmányait?
 1. magyar
 2. ukrán
 3. orosz
 4. egyéb, és pedig.....

8. Mi az édesanyja/nevelő anyja (aki akkor ténylegesen nevelte) legmagasabb iskolai végzettsége?

- 1 – általános iskola
- 2 – szakmunkásképző, inasiskola, szakiskola
- 3 – szakközépiskola, technikum (érettségivel)
- 4 – gimnázium
- 5 – érettségi
- 6 – főiskola
- 7 – egyetem (tudományos fokozat nélkül)
- 8 – egyetem, tudományos fokozattal

9. Mi az édesapja/nevelő apja (aki akkor ténylegesen nevelte) legmagasabb iskolai végzettsége?

- 1 – általános iskola
- 2 – szakmunkásképző, inasiskola, szakiskola
- 3 – szakközépiskola, technikum (érettségivel)
- 4 – gimnázium
- 5 – érettségi
- 6 – főiskola
7. – egyetem (tudományos fokozat nélkül)
8. – egyetem, tudományos fokozattal

10. Hány testvére van Önnek? (Saját magát ne számítsa!)

1. egy sincs
2. egy
3. kettő
4. három, vagy annál több

11. Mindent figyelembe véve milyen az anyagi helyzete:

1. az átlagosnál sokkal rosszabb;
2. az átlagosnál valamivel rosszabb;
3. nagyjából átlagos;
4. az átlagosnál valamivel jobb;
5. az átlagosnál sokkal jobb.

12. Milyen szakon tanul?

1. tanítói
2. óvodapedagógia

13. Hányadik évfolyamon tanul?

1. első
2. második
3. harmadik
4. negyedik
5. MA

14. Tanulmányai befejezését követően hol, melyik országban szeretne élni?

1. Kárpátalján
2. Magyarországon
3. Más külföldi országban

15. Milyen típusú munkarendben tanul?

1. Nappali
2. Levelező
3. Szabad óralátogató
4. Nappali és levelező

16. Főiskolai tanulmányai után szeretne-e tovább tanulni?

1. Igen, ebben a szakirányban
2. Igen, más szakirányban
3. Nem
4. Egyből dolgozni szeretnék

17. Tanulmányai befejeztével szeretne-e továbbtanulni?

1. Igen, Kárpátalján
2. Igen, Magyarországon
3. Nem szeretnék továbbtanulni

**Завідувачу кафедри
Біда Олені Анатоліївни**

**здобувача вищої освіти
Товт Ніколетти Федорівни
Початкова освіта
IV курс, денна форма**

ЗАЯВА

З правилами чинного Положення «Про академічну доброчесність в Закарпатському угорському інституті імені Ф. Ракоці II» від «30» серпня 2019 року, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску роботи до захисту і застосування заходів дисциплінарної та академічної відповідальності, ознайомлений(а).

Про використання Системи виявлення текстових збігів/ідентичності/ схожості в роботах здобувачів вищої освіти повідомлений(а) та надаю свою згоду на обробку та збереження моєї роботи в Базі даних Інституту. Також надаю ЗУІ право на передачу моєї роботи для обробки та збереження в Системі виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та використання роботи для виявлення плагіату в інших роботах, які завантажувалися/завантажуються для перевірки Системою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та користувачами, які мають доступ до цієї Системи, виключно в обмежених цілях для виявлення плагіату в текстах робіт.

Робота для перевірки Інституту надається в друкованому та електронному варіанті. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

28.05.2021

Дата

Підпис

Bida Olena

tanszékvezetőnek

Tóth Nikolett

IV. évfolyamos nappali tagozatos

tanító szakos hallgatótól

NYILATKOZAT

A II. Rákoczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola 2019. augusztus 30-án kelt tudományetikai szabályzatának pontjaival, amelyek szerint plágium felfedezése esetén a diplomamunka nincs védéshez engedve, megismerkedtem.

Tájékoztatást kaptam a plágiumszűrő rendszer használatáról, hozzájárulok a munkám ellenőrzéséhez és tárolásához az intézményi adatbázisban. Felhatalmazom az intézményt, hogy a munkámat ellenőrzés után felhasználhassák a plágiumszűrő program működésénél a további munkák ellenőrzésének folyamatában.

A munkát ellenőrzés céljából elektronikusan és nyomtatott formában is benyújtottam az intézménynek. Munkám elektronikus változata azonos a nyomtatott példánnyal.

2019. 05. 28

Dátum

Alíráás

Ім'я користувача:
Моца Андрій Андрійович

ID перевірки:
1007936721

Дата перевірки:
20.05.2021 00:06:16 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet

Дата звіту:
20.05.2021 00:30:56 EEST

ID користувача:
100006701

Назва документа: Tóth-Nikolett

Кількість сторінок: 41 Кількість слів: 11077 Кількість символів: 92779 Розмір файлу: 1.26 MB ID файлу: 1008027705

8.31% Схожість

Найбільша схожість: 4.58% з Інтернет-джерелом (http://real.mtak.hu/35604/1/identitas_konyvem_3_u.pdf)

8.31% Джерела з Інтернету

330

Сторінка 43

Пошук збігів з Бібліотекою не проводився

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

1